

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL MARSLARI VE SLOGANLARINDA YER ALAN DEGERLERIN OKUL KÜLTÜRÜ
OLUSTURMA VE KIMLIK INSASI BAGLAMINDA INCELENMESI

AUTHORS: Taner ATMACA,Sinan DAG

PAGES: 1259-1284

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3082931>

OKUL MARŞLARI VE SLOGANLARINDA YER ALAN DEĞERLERİN OKUL KÜLTÜRÜ OLUŞTURMA VE KİMLİK İNŞASI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF VALUES IN SCHOOL ANTHEMS AND SLOGANS IN THE CONTEXT OF SCHOOL CULTURE BUILDING AND IDENTITIY CONSTRUCTION

Taner ATMACA

Düzce Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

taneratmaca@duzce.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9157-3100

Sinan DAĞ

Millî Eğitim Bakanlığı

sinandag66@hotmail.com

ORCID: 0000-0002-6687-5219

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

13.04.2023

Kabul Tarihi:

21.06.2023

Yayın Tarihi:

30.06.2023

Anahtar Kelimeler

Okul Marşları

Okul Sloganı

Okul Kültürü

Kimlik

Keywords

School Anthems

School Slogans

School Culture

Identity

Okul marşları ve sloganları pek çok değer içermektedir ve bu yönüyle okuldaki yerleşik ve ortak kültürün ortaya çıkmasında, ortak belleğin oluşturulmasında, paylaşılan değerlerin çoğaltılmasında etkili pedagojik unsurlar arasındadır. Aynı zamanda bir kimlik inşası sürecinin de önemli bir parçasıdır. Özellikle tarihi ve köklü okullarda okul marşları ve sloganlar daha yaygın olmakla beraber yaşı daha genç okullarda da marşlara ve sloganlara rastlanmaktadır. Marşların ve sloganların okulların kurulduğu dönemlerin tarihi özelliklerinin yanı sıra kurucularının ve destekleyicilerinin fikri arka planları ile yakından bağlantısı söz konusudur. Bu araştırmada Türkiye'nin tarihi okullarının resmi okul marşları ve sloganlarının tematik analizi yapılmış ve bu marş ve sloganların okul kültürünü nasıl beslediği, kimlik inşası sürecinde nasıl rol aldığı irdelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada toplam 46 okulun (26 devlet, 20 özel okul) marşları incelenmiştir. Aynı zamanda 18 ayrı okulun sloganı analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda okul marşlarındaki ve sloganlarındaki akademik, insani, milli ve evrensel değerlerin okul kültürü oluşturmada önemli bir katkıya sahip olduğu ifade edilebilir. Aynı zamanda bu değerler paydaşları için bir kimlik kazandırma aracı olarak da düşünülmektedir.

School anthems and slogans contain many values and, in this respect, they are among the effective pedagogical elements in the emergence of the established and common culture in the school, in the creation of common memory, and in the reproduction of shared values. They are also an important part of the process of identity construction. School anthems and slogans are more common, especially in historic and well-established schools, but anthems and slogans are also found in younger schools. Anthems and slogans are closely linked to the historical characteristics of the periods in which schools were founded as well as the intellectual backgrounds of their founders and supporters. In this study, a thematic analysis of the official school anthems and slogans of Turkey's historical schools was conducted to examine how these anthems and slogans nourish school culture and play a role in the process of identity construction. The anthems of a total of 46 schools (26 public and 20 private schools) were analyzed. At the same time, the slogans of 18 different schools were analyzed. As a result of the analysis, it was revealed that academic, humanitarian, national or universal values in school anthems and slogans have a significant contribution on the formation of school culture. At the same time, these values are also considered as a means of gaining an identity for stakeholders.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1282909>

Atıf/Cite as: Atmaca, T., & Dağ, S. (2023). Okul marşları ve sloganlarında yer alan değerlerin okul kültürü oluşturma ve kimlik inşası bağlamında incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1259-1284.

Giriş

Okullar, öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerinde önemli bir rol oynayan formal örgütlerdir (Bursalıoğlu, 2010). Bu formal örgütler, birçok farklı unsurdan oluşan ve zamanla şekillenen karmaşık bir kültüre sahiptir. Örgüt kültürü, örgütteki inançlar, felsefi görüşler, semboller, değerler, davranışlar, kabuller, normlar ve ideolojilerden oluşur (Lunenburg ve Ornstein, 2012) ve bir örgütü diğerinden ayırır (Hoy ve Miskel, 2012). Bu kültür, okulun öğrencilerin yaşamlarında nasıl bir yer aldığına, okulun amaçlarına ve değerlerine, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle olan ilişkilerine ve farklı pek çok faktöre bağlı olarak şekillenir (Turan ve Bektaş, 2013). Bir formal örgüt olarak okul, sahip olduğu kültürle, öğretmenlerin ve öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerinde büyük bir etkiye sahiptir (Öztürk ve Şahin, 2017; Uğurlu, 2009). Okul kültürü, öğrencilerin ve diğer paydaşların değerlerini, inançlarını ve yaklaşımlarını biçimlendirebilir ve öğrencilerin okula, öğretmenlerine ve sınıf arkadaşlarına olan tutumlarını da belirleyebilir (Şahin, 2013). Öğrencilerin okulda hissettiği güven ve memnuniyet düzeyi, okul kültürünün niteliğine bağlıdır (Lesinger, Akyürek ve Şenol, 2019). Bu nedenle, okul kültürünün incelenmesi, öğrencilerin bireysel ve sosyal gelişimlerinin anlaşılmasında kritik bir öneme sahiptir.

Okul kültürü, öğrencilerin çok yönlü gelişimlerinde önemli bir etkiye sahip olan, okulun değerleri, amaçları, yönetim anlayışı, öğretim programı, öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışları gibi unsurların birleşiminden oluşan zengin bir yapıdır (Demirtaş ve Ersözlü, 2007). Okulun değerleri ve amaçları, okul kültürünün temel taşlarını oluşturarak, öğrencilerin okulda sergiledikleri tutumların belirlenmesinde ve bireysel düzeyde gelişimlerine yön verilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Yönetim anlayışı, okulun yönetim stratejilerinin belirlenmesi ve okulda görev yapan öğretmenlerin davranışlarına yön vererek, öğrencilerin okulda hissettikleri güven ve bağlılık düzeyini etkilemektedir. Öğretim programı ise öğrencilerin öğrenme deneyimlerini belirleyen, okulun öğretim hedeflerinin tanımlanması ve öğrencilere sunulan eğitim materyallerinin belirlenmesinde önemli bir faktördür. Son olarak, okul kültürü; öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışları (Johnston, 1987), okulda yaratılan öğrenme ortamı, sosyal etkileşimler ve toplumsal değerler gibi çeşitli faktörlerin birleşiminden oluşarak, okulun kimliğinin ve öğrencilerin kendilerini ifade etme biçimlerinin de belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Gürbüz, Erdem ve Yıldırım, 2013).

Okul kültürü, her okulun kendine özgü bir kimliği olduğunu ortaya koymaktadır (Karadağ ve Özdemir, 2015) ve okulun yer aldığı bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına, okulun öğretim programına, öğrencilerin ve öğretmenlerin davranışlarına ve okulun yönetim anlayışına kadar birçok faktörün bir araya gelmesi ile oluşur. Okul kültürü, okulun öğretmenleri ve öğrencileri tarafından benimsenen değerler ve inançlar üzerine inşa edilir (Güçlü, Yıldırım ve Daşçı, 2016). Bu nedenle, okul kültürü; okulun öğrencileri ve öğretmenleri arasındaki ilişkileri, okulun sosyal ve akademik ortamını, okulun yönetim anlayışını belirleyen kritik bir faktördür (Hongboontri ve Keawkhong, 2014; Samuelsson ve Lindbland, 2015; Thanomwan ve Buncha, 2014). Okulda pozitif bir kültürün varlığı, öğrencilerin başarısını ve mutluluğunu olumlu yönde etkiler, okula bağlılığı artırır (Akan, 2016; Balcı, 2022; Ceylan ve Özgenel, 2022; Demirtaş, 2010; Hoy ve Miskel, 2012).

Pozitif okul kültürünü oluşturan pek çok faktörü sıralamak mümkündür. Bunlar arasında okullardaki ritüeller, gelenekler, inançlar, paylaşılan vizyon, sosyal hayat, törenler, sloganlar ve marşlar ilk sıralarda yer almaktadır (Ada ve Ayık, 2008; Hoy ve Miskel, 1996; Şahin, 2010). Hatta Kapferer'e (1981) göre okuldaki ritüeller sosyalizasyonun ve okulun sembolik düzeninin en önemli parçalarından birisidir. Bir okulun güçlü ve pozitif kültürü ancak yaşayan değerlerin korunması ve bu ortak değerlerin sürdürülmesiyle mümkündür ki okul aynı zamanda kimlik inşa sürecinin yapıldığı yerdir. Okul, sahip olduğu kültür ve katmak istediği değerlerle öğrencilere (hatta tüm mensuplarına ve paydaşlarına) bir kimlik kazandırmak ister. Bu kimlik kazandırma süreci çok çeşitli pedagojik pratiklerle ve ritüellerle mümkün olmaktadır (Meşeci-Giorgetti, 2022; Mullis ve Fincher, 1996; Özdelekler, Günsel, Dağlı ve Gürbüzer, 2017). Okul marşları da okulların önemli ritüellerinden birisidir ve kendi dünya görüşlerine ya da öncelediği değerlere bağlı olarak öğrenciler üzerinde bağlılık ve kimlik meydana getiren özelliklere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu kimlik kazandırma süreci ancak güçlü ve pozitif okul kültürü ile mümkün olabilmektedir. Okul kültürü, okul marşları ve sloganları gibi sembolik unsurlarla da ifade edilir.

Okul marşları, okulun kimliğini, kendine özgü yönünü ve zamanın ruhunu temsil eden sözler ve müziklerden oluşan bir semboldür. Okul marşları, okulun öğrencileri, öğretmenleri ve personeli arasında birlik ve beraberlik hissi uyandırır, okul ethosu meydana getirir, okulun değerlerini ve başarılarını yansıtır (Mamat vd., 2021). Böylece, okul marşları, okul kültürünün bir parçasını oluşturur ve hem okulun kimliğinin hem de öğrencilerin kimliğinin inşasında kritik bir rol oynar. Okul marşları, okulun ve öğrencilerin kimliğini inşa etmenin yanı sıra,

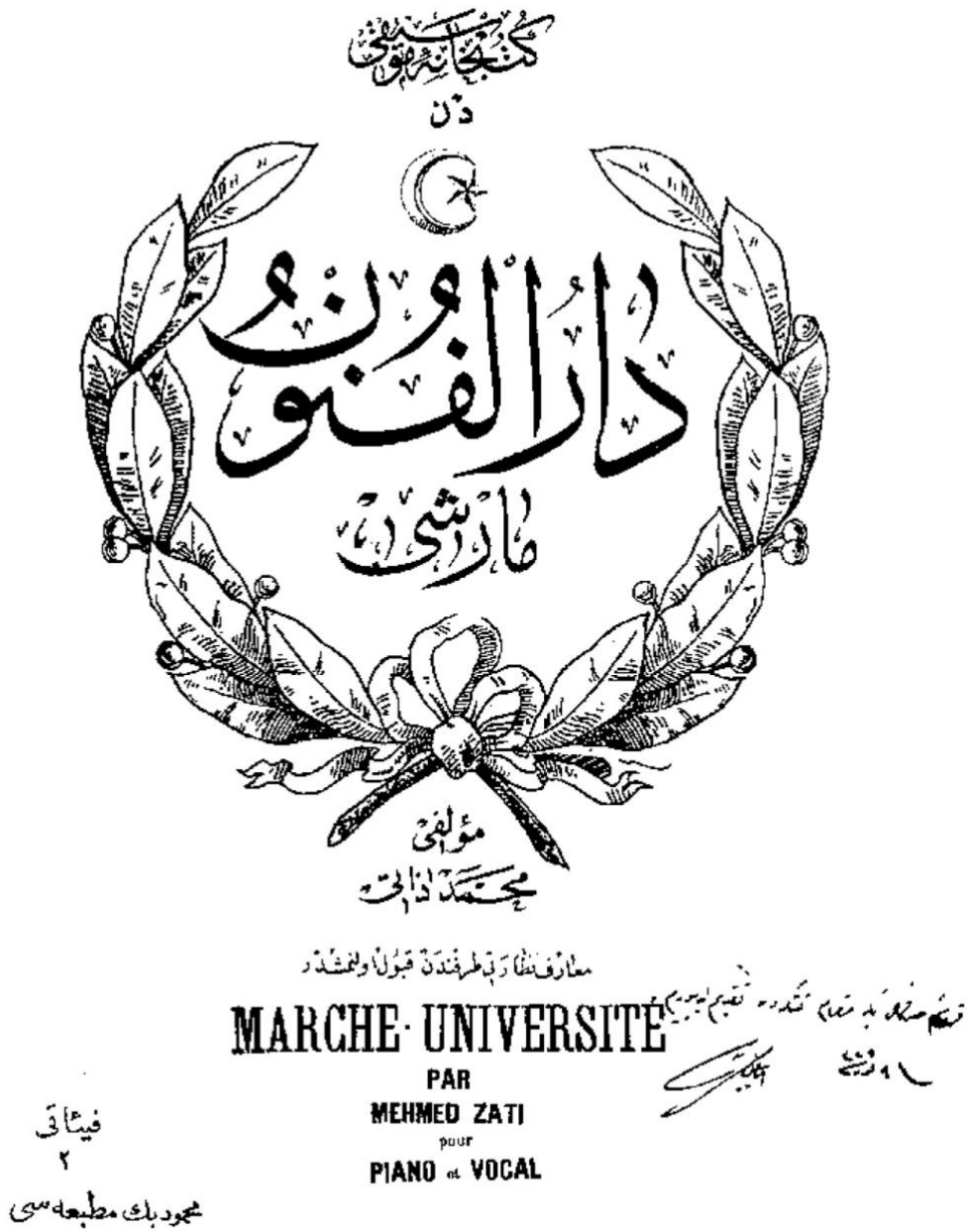
aynı zamanda öğrencilerin ve öğretmenlerin okula aidiyet hissini artırır (Berthelot, 2017). Okul marşları, okulun başarısını, tarihini ve geleceğini yansıtırken, öğrencilerin ve öğretmenlerin ortak bir amaca doğru birlikte hareket etmelerini sağlar. Bu da okul kültürünün bir parçası olan kimlik oluşumuna katkıda bulunur. Bu nedenle, okul kültürü, kimlik oluşturma ve okul marşları arasındaki ilişki oldukça güçlüdür.

Okul kültürü, kimlik oluşturma ve okul marşları arasındaki ilişki, eğitim örgütlerinin toplumda yer edinmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Okul kültürü, okulun değerleri, inançları, normları, davranışları, sembolleri ve ritüelleri gibi unsurların bütünüdür (Galvan, Spatzier ve Juvonen, 2011). Bu kültür, öğrencilerin kimliklerinin oluşumunda ve şekillenmesinde belirleyici bir faktördür. Okul marşları ise bu kültürün sembolik bir ifadesidir. Marşlar, okulun değerlerini, ideallerini, tarihini ve ruhunu yansıtır. Bu nedenle, okul marşlarının ve sloganlarının seçimi ve kullanımı, okul kültürü ve öğrenci kimliği oluşumunda hayati bir öneme sahiptir. Okul sloganları, okulun kimliğinin bir parçasıdır ve okulun değerlerini ve hedeflerini özetleyen ifadelerdir. Bu sloganlar, öğrencilerin okulda karşılaştıkları mesajları tutarlı hale getirerek, okul kimliğinin oluşumuna katkıda bulunur (Masela, 2018). Aynı şekilde, okul marşları da öğrencilere okulun ruhunu ve kimliğini hissettirir. Marşlar, sözleri ve müziği ile okulun değerlerini vurgular ve öğrencilerin okula aidiyet duygusunu güçlendirir (Yalçınkaya, 2015). Sonuç olarak, okul kültürü, okul sloganları ve okul marşları, öğrencilerin okul kimliklerinin şekillenmesinde kritik bir role sahiptirler. Bu unsurlar, öğrencilere okulun değerlerini, hedeflerini ve ruhunu yansıtan bir çerçeve sunarak, okulda aidiyet hissini artırır. Bu nedenle, okulların, bu unsurların oluşumuna ve sürdürülmesine özen göstermeleri, öğrencilerin başarısı ve okul kültürünün güçlenmesi için önemlidir.

Okul marşları ve sloganlar, okulun öğrencilerine ve personeline belirli bir kimlik hissi vermek ve dayanışma bilincini oluşturmak için seçilen sözler ve müzikle birlikte belirli mesajlar içerebilir (Peter, Benjamin ve Nicholas, 2020). Okul marşları ve sloganları, okulların kimliği ve değerlerini yansıtan önemli unsurlardır ve farklı okulların bu unsurları belirlerken farklı yaklaşımları olabilir. Okul marşları ve sloganları, okulun türüne, bulunduğu bölgeye ve tarihine göre değişebilir. Örneğin, özel bir okulun marşı, o okulun belirli bir ideolojik yatkınlığı ve vizyonu doğrultusunda ya da özel okul piyasası bağlamında şekillenebilir (Opoku, 2022). Bununla birlikte sloganların, kurumların marka değerleri ile de yakından ilgisi vardır (Abdi ve Irandoust, 2013). Benzer şekilde, bir devlet okulunun marşı da bulunduğu çevrenin kültürüne ve tarihine uygun olabilir. Tarihi bir okulun marşı ise okulun köklü geçmişine ve geleneklerine uygun olabilir. Bu marşlar, okulun yerleşik geleneklerine ve önceden belirlenmiş kimliğine uygun seçilen sözler ve müzikle, okulun geçmişinden gelen güçlü mesajlar içerebilir. Özetle, okul marşları ve sloganları, okulların kimliğini ve duruşunu yansıtan önemli birer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Marşların sosyokültürel bağlamda insanlar üzerinde önemli ve sembolik değerleri vardır ve çeşitli duyguları canlı tutmaktadır (Erden, 2019; Mesbah, 2019; Rinjani ve Bestari, 2019; Waterman, 2019). Okul marşları da benzer şekilde, okul kültürünün bir parçası olarak, okulun öğrencileri, öğretmenleri ve personeli arasında ortak bir bağ oluşturur (Muslim ve Kawakip, 2022). Bu marşlar, okulun değerlerini ve misyonunu yansıtır ve okul paydaşlarının ortak bir amacı olduğunu vurgular. Dolayısıyla, okul marşlarının özel söylenme zamanları, okul kültürü ve topluluk duygusunun güçlendirilmesine katkıda bulunur. Okul marşları, okulun ritüelleri ve gelenekleri ile sıkı bir şekilde bağlantılıdır (Okaför, 2020). Okulun geçmişinden gelen bu gelenekler, okul topluluğunun ortak anılarını ve değerlerini yansıtır (Hviid ve Villadsen, 2014). Okul marşları, bu geleneklerin bir parçası olarak okulun tarihine bağlılık duygusunu artırır ve okulun kimliğini güçlendirir (Berry ve Candis, 2013). Bu nedenle, okul marşları, okulun geçmişi ve geleceği ile bağlantılı olarak okul paydaşlarını bir araya getirir ve okul kültürünün sürekliliğini sağlar. Okul marşları ve sloganları, Türkiye’de tarihi ve köklü okullarda daha sık rastlanan ritüellerden ve kültürel öğelerden olmakla birlikte (Duman, 2016; Mermutlu, 2008) günümüzde pek çok yeni okulda da kullanılmaktadır. Okul marşlarının içerdiği sözler, aşlamak istediği değerler ve kazandırmak istediği kimlik özellikleri okulun misyonuna, yakın olduğu dünya görüşüne ve hitap ettiği veli kitlesinin kültürel-sosyal-ekonomik sermayesine göre değişiklik gösterebilmektedir. Türk eğitim tarihinde okul marşlarına lise kademesindeki okullarda daha çok rastlanmakla birlikte yükseköğretim kademesinde de okul marşı yazılmıştır.

Yükseköğretim tarihimizde yazılan ilk marş Darülfünun Marşı’dır. Darülfünun, Tanzimat ile birlikte eğitimde batılılaşma sürecinin ortaya çıkardığı kurumlardan birisidir (Dölen, 2010). Darülfünun marşı, musiki muallimi Mehmed Zati [Arca] Bey (1863-1951) tarafından yazılmıştır. Marşın güftesi Tevfik Fikret’e aittir. Dölen’e (2010) göre bu marşın ne zaman kaleme alındığı bilinmemekle beraber 1913’te üniversitenin açılış törenlerinde çalındığı kayıtlarda vardır. Şekil 1’de marş notalarının yer aldığı kitapçığın kapağı yer almaktadır.

Şekil 1. Darülfünun Marşı Kitapçığı Kapağı
(Kaynak: Dölen, 2010:326)

Kitapçığın ortasında büyük puntoyla yazılmış olan kısımda “Darülfünun Marşı” ve hemen altında “Muallim Mehmed Zati” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin hemen altında ise “Maarif Nezareti tarafından kabul olunmuştur” denilmektedir. Sol alt köşesinde “Fiyatı 2 Kuruş, Mahmud Bey Matbaası” yazmaktadır. Şekil 2’de ise marşın Osmanlı Türkçesi ve Latin alfabesiyle transliterasyonu hali yer almaktadır ancak Fransızcanın etkisiyle kelimelerin Fransızca telaffuzu ile yazıldığı dikkat çekmektedir.

Şekil 2: Darülfünun Marşı'nın Osmanlı Türkçesi ve Latin Harflerine Transliterasyonu
(Kaynak: <http://bilgiyayblog.blogspot.com/2013/09/darulfunun-mars.html>)

Darülfünun Marşı'nın günümüz Türkçesine uygun şekilde yazılımı şöyledir:

Yükselmeli, artık yetişir zillet ü zulmet
Parlatmalı her nasiyye bir neyyir-i fikret
Cehl ölmeli, zulm ölmeli, hak bulmalı rifat
Hakkın yüzü güldükçe gülümser beşeriyet
Gafletlere, zilletlere, zulmetlere lanet
Sen doğ bize, sen doğ bize ey fecr-i hakikat

Ey fecr-i hakikat, sana azdır bu tahassür
Atı kılar ancak lemaatinle tenevvür
Gülsün beşeriyet, şu cehennemleri söndür
Herkes ebedi neşeli, herkes ebedi hür
Şirretlere, zilletlere, zulmetlere lanet
Sen doğ bize, sen doğ bize ey fecr-i uhuvvet.

Marşın sözlerine bakıldığında bir yükseköğretim kurumu olarak Darülfünun'un "fecd-i hakikat" yani hakikati ortaya çıkartan aydınlanma ocağı olarak nitelenmesi bu okula verilen rolü ortaya koymaktadır. Marşın ilk sözleri ise Darülfünun aracılığıyla cehaletin ortadan kaldırılıp aydınlığın ve fikirlerin her alında (nasiyye) bir güneş gibi (neyyir) parlaması gerektiğini belirtmektedir. Benzer şekilde, marşın geri kalan sözlerinde de Darülfünun'un Türk milletinin kaderini ilim ve irfanla dönüştürmesi temennisini, gelecekte gerçekleşecek iyi hallerin (neşe ve hürriyet) mümkünüğünü ortaya konmaktadır. Bu dizeler bize okullar aracılığıyla bir kültür ve kimlik inşa sürecinin eski dönemlerden beri olduğunu göstermektedir.

Günümüzde ise özel okullar ve devlet okulları arasında da kültür oluşturma ve kimlik inşa etme açısından çeşitli farklılıkları gözlemlemek mümkündür. Bu bağlamda, bu araştırmanın temel amacı Türkiye'de başta köklü okullar olmakla beraber marşı bulunan okulların marşlarının içerik olarak analiz edilmesi ve bunların okul kültürü ve kimlik inşası bağlamında değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Ayrıca diğer bir amaç da özel okullar ve devlet

okulları arasında bir karşılaştırma ve tarihi-köklü okullarla daha genç yaşta olan okulların marşlarındaki ve sloganlarındaki ifadeleri ve kazandırmak istedikleri kimlik özelliklerini dönemsel şartlar bağlamında karşılaştırmaktır.

Problem Durumu

Türkiye’de okul kültürüyle ilgili yapılan araştırmalar yoğunlukla kültürün diğer örgütsel davranışlar ya da çıktılar üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Ancak bu etkiler ve çıktılar kadar kültürü meydana getiren unsurlara da odaklanmak gerekmektedir. Okul kültürü, zamana, lidere, paydaşlara, ritüellere ve şartlara bağlı olarak değişim gösterebilmektedir. Eğitim anlayışı ve yapısındaki değişikliklerin, okul kültürü, marş ve slogan seçimleriyle kimlik oluşumunu nasıl etkilediği üzerine yeni yaklaşımların benimsenmesini gerektirebilmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de köklü okulların yerleşik gelenekleri içinde kendilerine özgü, dönemin eğitim anlayışını yansıtan, toplumsal değerleri ön plana çıkartan okul marşları ve sloganları vardır. Öte yandan, nispeten yeni okulların ve devlet okulları haricindeki özel okulların kendilerine özgü marş ve sloganları ve öne çıkarttıkları değerleri de mevcuttur. Bu marş ve sloganların, değişen dönemsel pedagojik anlayış çerçevesinde öncelikli olarak hangi değerlere vurgu yaptığı ve dönemsel farklılıkların neler olduğu, okul kültürü ve kimlik oluşturmada marş ve sloganların neleri öne çıkardığı bu araştırmada ana problem olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın temel problemi "Okul marşları ve sloganları, dönemsel pedagojik anlayışın etkisiyle, okul kültürü ve kimlik oluşumunda hangi değerlere vurgu yapmaktadır?" şeklinde formüle edilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel metodoloji geleneği içerisinde yer alan Doküman Analizi modelinde tasarlanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgularla ilgili detaylı bilgiler içeren yazılı kaynakların analizini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada da Türkiye’nin köklü okulları başta olmak üzere öne çıkan özel okullar arasında okul marşı ve sloganlarının ortaya çıkardığı kültürel katkı, yazılı kaynaklar olan marşlar üzerinden araştırılmak istendiğinden doküman analizi modeline göre tasarım gerçekleştirilmiştir.

Örneklem

Araştırmada toplamda 46 okulun marşı örneklem içerisine dahil edilmiştir. Kullanılan okul marşlarının ait oldukları okulların bilgilerini içeren betimsel verilerin dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1’e bakıldığında marşları derlenen okulların 26’sının devlet okulu, 20’sinin özel okul olduğu görülmektedir. Devlet okullarının tamamı ortaöğretim kademesindedir. Devlet okulları içerisinde en eski kuruluş yılına ait olan Pertevniyal Lisesi’dir (1872). En yeni kuruluş yılı ise İzmir Fen Lisesi’nindir (1983). Özel okullar, farklı eğitim kademelerini kapsamaktadır, tek bir eğitim kademesi bulunmamaktadır. Galatasaray Lisesi’nin yarı özel-yarı devlet statüsü bulunmaktadır. Özel okullar içerisinde en eski kuruluş yılı Galatasaray Lisesi’nindir (1868). En yeni kuruluş yılı ise Uğur Okulları’nındır (2014). Özel okulların dört tanesinin (Alman Lisesi-Almanya, Galatasaray Lisesi-Fransa, Üsküdar Amerikan Lisesi-Amerika, SAJEV Koleji-Fransa) diğer başka ülkelerle aralarında ayrıca özel hukuki statüleri bulunmaktadır. Üsküdar Amerikan Lisesi (ÜAL) hariç diğer tüm okulların marşı Türkçedir, ÜAL’ın marşı İngilizcedir. Okul marşlarının ne zaman yazıldığına ilişkin çoğu okulda net tarihi kayıt elde edilememiştir.

Tablo 1. Araştırmada Marşları Kullanılan Okullara Ait Bilgiler

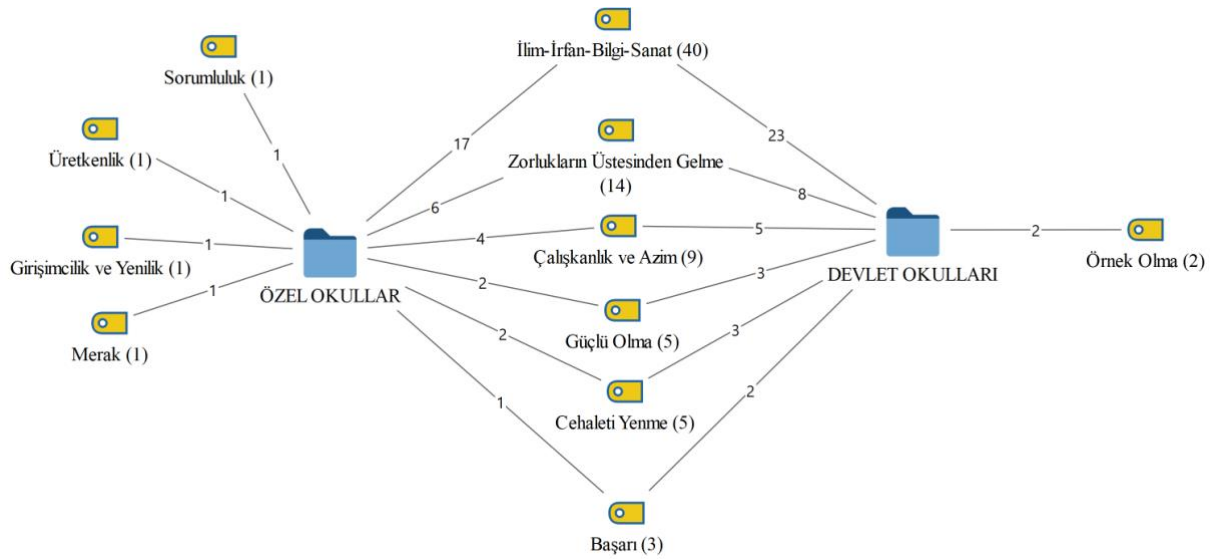
Sıra	Türü	Okul Adı	Kuruluş Yılı
1	Devlet	Afyon Lisesi	1894
2	Devlet	Ankara Fen lisesi	1964
3	Devlet	Bursa Erkek Lisesi	1883
4	Devlet	Çamlıca Kız Lisesi (İstanbul)	1914
5	Devlet	Çemberlitaş Anadolu Lisesi (İstanbul)	1956
6	Devlet	Denizli Lisesi	1874
7	Devlet	Etiler Anadolu Lisesi (İstanbul)	1961
8	Devlet	Gaziantep Lisesi	1933
9	Devlet	Haydarpaşa Lisesi (İstanbul)	1934
10	Devlet	İstanbul Erenköy Kız Lisesi	1911
11	Devlet	İstanbul Erkek Lisesi	1884
12	Devlet	İzmir Atatürk Lisesi	1888
13	Devlet	İzmir Fen Lisesi	1983
14	Devlet	İzmit Lisesi	1887
15	Devlet	Kabataş Erkek Lisesi	1908
16	Devlet	Kastamonu Lisesi	1885
17	Devlet	Kayseri Lisesi	1893
18	Devlet	Kepirtepe Lisesi (Kırklareli)	1938
19	Devlet	Kocaeli Derince Lisesi	1965
20	Devlet	Konya Lisesi	1889
21	Devlet	Nişantaşı Nuri Akın Lisesi	1914
22	Devlet	Pertevniyal Lisesi (İstanbul)	1872
23	Devlet	Trabzon Lisesi	1880
24	Devlet	Şehremini Lisesi (İstanbul)	1950
25	Devlet	Vefa Lisesi (İstanbul)	1872
26	Devlet	Ziya Gökalp Lisesi (Diyarbakır)	1893
27	Özel	Bahçeşehir Koleji	1994
28	Özel	Darüşşafaka Okulları (İstanbul)	1873
29	Özel	Doğa Koleji	2002
30	Özel	Eyüpoğlu Koleji	1985
31	Özel	Fenerbahçe Koleji	2003
32	Özel	Final Okulları	1980
33	Özel	Galatasaray Lisesi (Yarı Özel)	1868
34	Özel	İstanbul Alman Lisesi	1868
35	Özel	İstek Vakfı Okulları	1985
36	Özel	Işık Okulları (İstanbul)	1885
37	Özel	İzmit Türk Koleji	1950
38	Özel	Maya Koleji	2002
39	Özel	Nesibe Aydın Okulları	1984
40	Özel	Özel Musevi Lisesi (İstanbul)	1914
41	Özel	SAJEV (Saint-Joseph Lisesi Eğitim Vakfı) Koleji	1992
42	Özel	TED Ankara Koleji	1928
43	Özel	Terakki Lisesi (İstanbul)	1877
44	Özel	Uğur Okulları	2014
45	Özel	Üsküdar Amerikan Koleji (İstanbul)	1876
46	Özel	YÖM Okulları	2013

Verilerin Toplanması ve Analizi

Doküman analizi araştırmalarda dokümanlar üzerinden gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Okul marşları ve sloganları, okulların ya da bağlı bulundukları vakıfların-derneklerin resmî web sayfalarından elde edilmiştir. Öncelikle Türkiye'nin köklü ve tarihi okullarının marşları ve varsa sloganları, ardından yine tarihi ve geleneği olan özel okulların marşları ve varsa sloganları derlenmiştir. En son süreçte ise nispeten yakın zamanda kurulmuş devlet ve özel okulların marşları ve varsa sloganları elde edilmiştir. Bazı okullarda ise marş varken okulu temsil eden slogan olmamaktadır. Verilerin çözümlemesinde içerik analizinden ve MAXQDA programından yararlanılmıştır. Marşlarda tekrarlanan sözlerde kodlama bir defa yapılmıştır. Okul marşları ve sloganları çeşitli gruplara ayrılmıştır. Bunlar arasında tarihi okullar-yeni okullar ve devlet okulları-özel okullar şeklinde iki grup yer almaktadır. Araştırmada inandırıcılığı ve güvenilirliği artırabilmek için okul marşlarının ilgili dizelerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

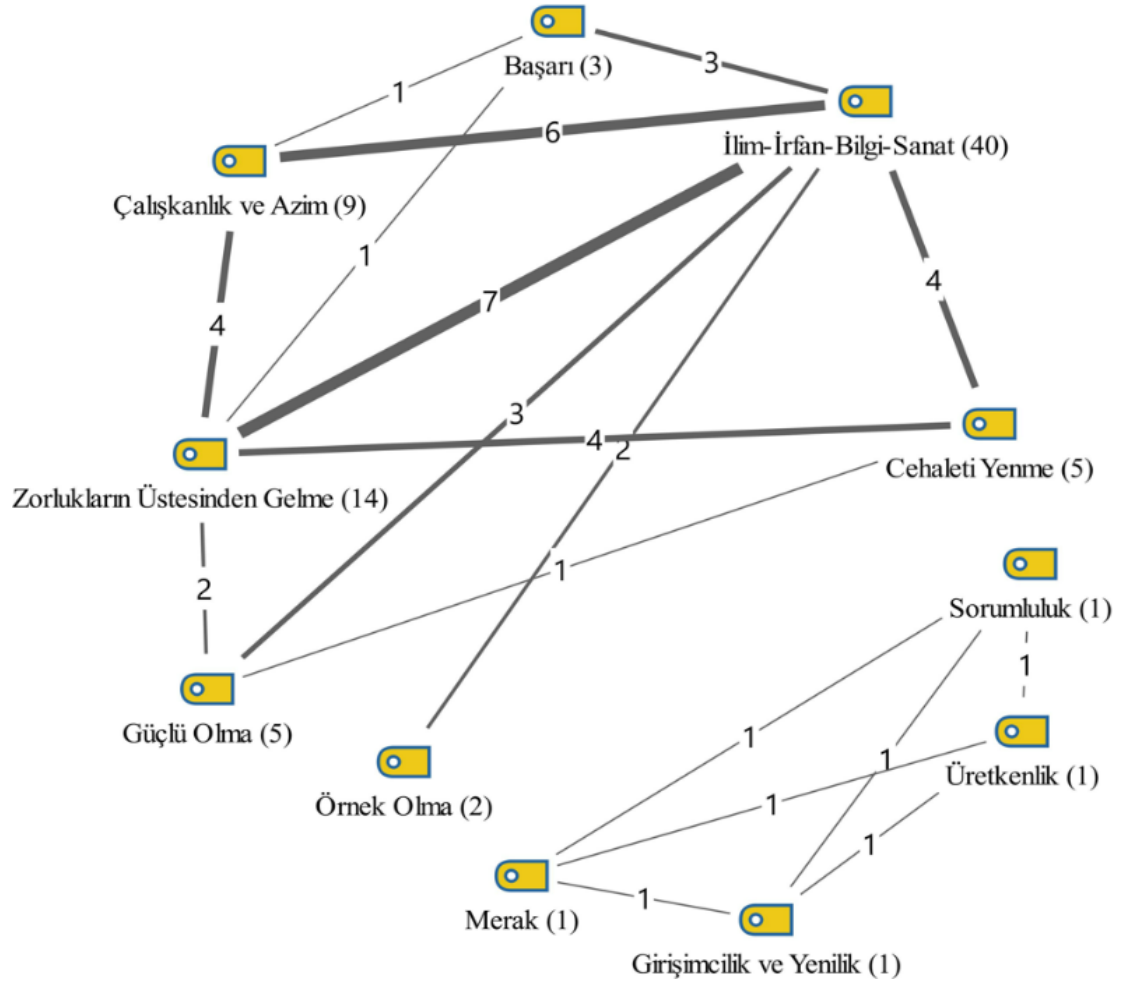
Bulgular

Araştırmanın verileri analizinde iki kategori ortaya konulmuştur. Bunlardan ilki devlet okulları ve özel okullar ayrımı bağlamında okul marşlarında vurgulanan değerlerin okul kültürü ve kimlik inşası açısından karşılaştırmasının yapılmasıdır. İkinci kategori ise okulların kuruluş yılları esas alınarak yapılan dönemleştirmeye göre karşılaştırmaktır. Bu bağlamda Osmanlı'dan 1950'ye kadar (çok partili yılların başlangıcı) olan sürede ve 1950'den sonra açılan okullar olmak üzere temelde iki kategori oluşturulmuştur. Analizlerde *Akademik Değerler*, *İnsani Değerler*, *Okula İlişkin Değerler*, *Milli Değerler* ve *Evrinsel Değerler* olmak üzere beş tema belirlenmiştir. Devlet okulları ve özel okul karşılaştırmasında Akademik Değerler temasında ortaya çıkan kodlara ilişkin dağılımlar Şekil 3 ve Şekil 4'te sunulmuştur:

Şekil 3. Akademik Değerler Temasına İlişkin İkili Vaka Modeli Karşılaştırması

Şekil 3'e bakıldığında "Akademik Değerler" ile ilgili devlet okulları ve özel okullar bağlamında oluşturulan ikili vaka modelini görmek mümkündür. Modele göre hem devlet okullarının hem özel okulların ortak kod sayısı altı tanedir. Sadece devlet okullarına ait bir kod varken sadece özel okullara ait dört kod bulunmaktadır. Ortak kodlara bakıldığında okul marşlarında en çok "ilim-irfan-bilgi-sanat" kodunun öne çıkarıldığı görülmektedir. İkinci sırada "Zorlukların üstesinden gelme", üçüncü sırada "Çalışkanlık ve Azim", dördüncü sırada "Güçlü Olma", beşinci sırada "Cehaleti Yenme" ve altıncı sırada ise "Başarı" yer almaktadır. Bu kodların tümünde de devlet okullarında kod sıklığı özel okullara göre daha fazladır. Şekil 4'te ise bu temaya ait kodların birlikte oluşumu (Minimum kod oluşum sıklığı: 1) gösterilmiştir. En fazla birlikte kodlanan değerler ilim-irfan-bilgi-sanat, çalışkanlık ve azim ile zorlukların üstesinden gelme (f:7) ile ilim-irfan-bilgi-sanat ve çalışkanlık ve azim (f:6) şeklindedir.

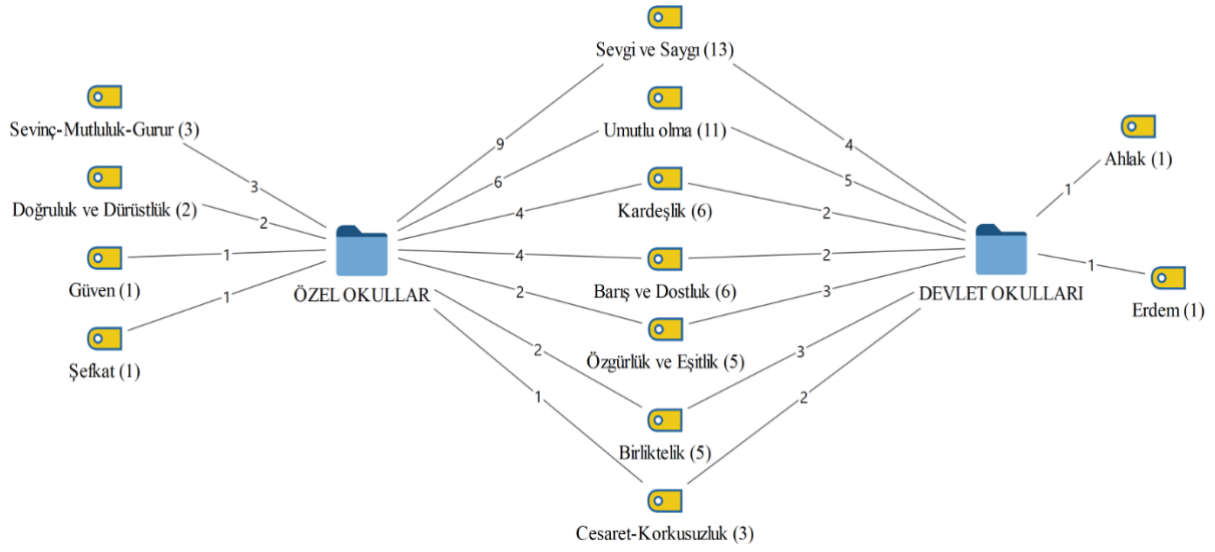
Şekil 4. Akademik Değerler Temasına Ait Kodların Birlikte Oluşum Modeli

Tablo 2’de marşlardan bazı örnek kodlanan yerlere değinilmiştir. Tablo 2’ye göre en sık tekrarlanan koddan en az tekrarlanan kodlara doğru dizilim devlet okulları ve özel okullar bağlamında örneklendirilmiştir. Bu temada koda dönüşen ve öne çıkartılan değer pedagojinin farklı kavramlarına ilişkindir. Ancak her iki okul türünde de bilim, bilgi, sanat ve irfan ile zorlukların üstesinden gelme konusunda vurgunun diğer kodlanan değerlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle hem devlet okullarında hem de özel okullarda marşlar aracılığıyla bu değerlerin öncelikli olarak kazandırılmak ve bu yönde bir kültür meydana getirilmek istendiği şeklinde yorum yapılabilir.

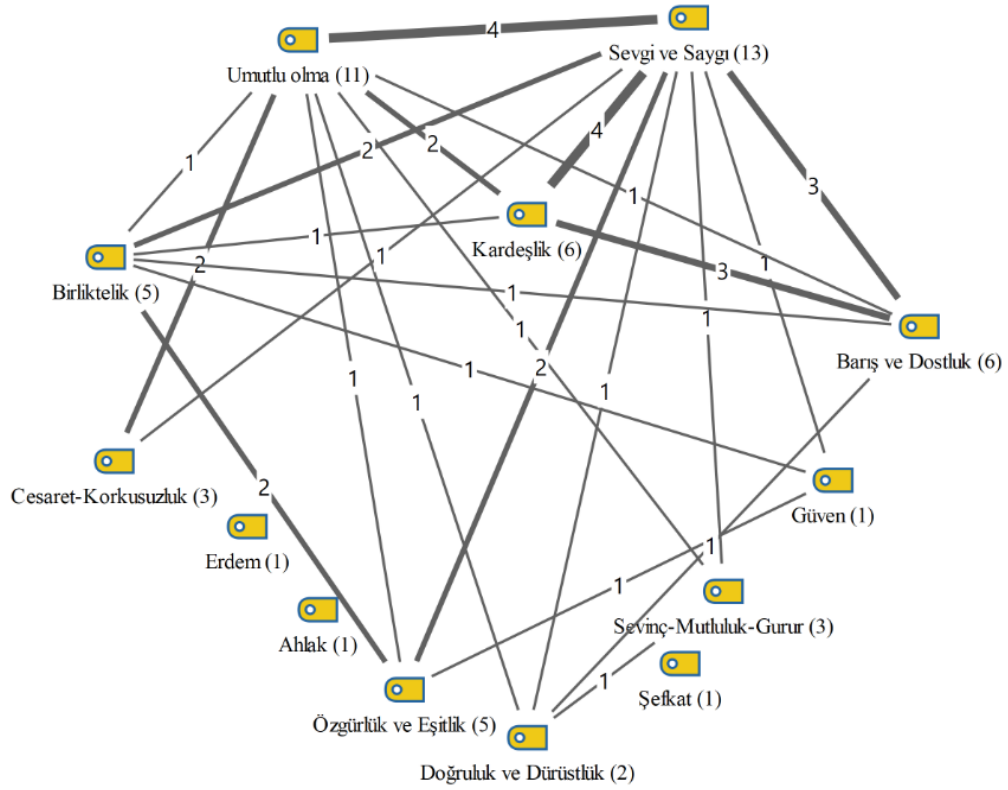
Tablo 2. Akademik Değerler Temasına Ait Bazı Örnek Alıntılar

Kodlanan Değer	Marşın Ait Olduğu Okul	Okul Türü	Örnek Alıntı
İlim-İrfan-Bilgi-Sanat	Vefa Lisesi	Devlet	Biz Vefa Lisesi öğrencileri, Bilgi ordusunun gönüllü eri.
	Darüşşafaka Okulları	Özel	Yurda nur saçar bilgimiz, İlmin yolunda rehber olacak.
Zorlukların Üstesinden Gelme	Denizli Lisesi	Devlet	Duvarları yıktım / Karanlığı deldim İşte bu benim / Ben koca mektepliyim
	Işık Okulları	Özel	Biz Işıklı gençler / Güçlüğü yenenler
Çalışkanlık ve Azim	İzmir Fen Lisesi	Devlet	Alnımızdaki terden yansıyan ışınlarla
	İstanbul Alman Lisesi	Özel	İlkemizdir çok çalışmak Uygarlıkla hep yarışmak.
Güçlü Olma	Kayseri Lisesi	Devlet	Güçlüyüz kuvvetliyiz, imanlıyız hepimiz
	İstek Vakfı Okulları	Özel	Var oldukça bu sevgimiz Aşarız engelleri / Güçlüyüz biz
Cehaleti Yenme	Kayseri Lisesi	Devlet	Bu mefkure oldukça azmimizin rehberi Cehalet Boğulacak ilm-ü fen yaşayacak
	Maya Okulları	Özel	Bilgiyle aştık, nefreti cehaleti Maya Koleji'nde buluştu yollarımız
Başarı	Denizli Lisesi	Devlet	Gelecek benim Başarı benim
	Özel Musevi Okulları	Özel	Her an yükseleceğiz biz Başarmaktır hep gayemiz
Örnek Olma	Bursa Lisesi	Devlet	Örnektir okullara Bursa Erkek Lisesi
Merak	YÖM Okulları	Özel	Merak edip her şeyi, severek öğrenmek Hep yeni şeyler gelir aklıma
Girişimcilik ve Yenilik	YÖM Okulları	Özel	Yenilikçi, girişimci, üretkenim ben
Üretkenlik	YÖM Okulları	Özel	Yenilikçi, girişimci, üretkenim ben
Sorumluluk	YÖM Okulları	Özel	Sorumluluk bilincim gelişirken, YÖM'deyim kendimi keşfederken

Devlet okulları ve özel okul karşılaştırmasında İnsani Değerler temasında ortaya çıkan kodlara ilişkin dağılımlar sırasıyla Şekil 5 ve Şekil 6'da sunulmuştur. Şekil 5'e bakıldığında okul marşlarında ortaya çıkan “İnsani Değerler” temasına ait kodlar görülmektedir. Devlet okulları ve özel okullar arasında toplam yedi değer ortak olarak kodlandığı görülmektedir. Bu değerler en sık kodlanandan en az kodlanana doğru sırasıyla sevgi ve saygı, umutlu olma, kardeşlik, barış ve dostluk, özgürlük ve eşitlik, birliktelik, cesaret ve korkusuzluk şeklindedir. Sadece özel okulların marşlarında ortaya çıkan kodlar sevinç-mutluluk ve gurur, doğruluk ve dürüstlük, güven ve şefkat şeklindedir. Sadece devlet okullarının marşlarında ortaya çıkan iki kod ise ahlak ve erdemdir. Ortak kodlardan sevgi ve saygı, umutlu olma, kardeşlik ile barış ve dostluk değerleri özel okullarda devlet okullarına göre daha fazla kodlanmıştır. Özgürlük ve eşitlik, birliktelik ve cesaret-korkusuzluk değerleri ise devlet okullarında daha fazla kodlanmıştır.

Şekil 5. İnsani Değerler Temasına İlişkin İkili Vaka Modeli Karşılaştırması

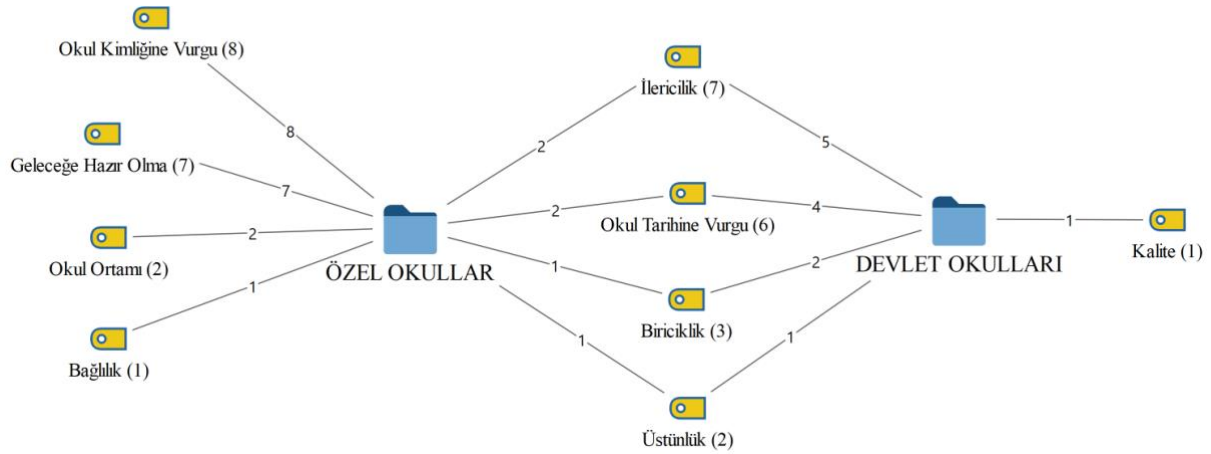
Şekil 6. İnsani Değerler Temasına Ait Kodların Birlikte Oluşum Modeli

Şekil 6'da ise İnsani Değerler temasına ait kodların birlikte kodlanma durumları görülmektedir. Çizgi kalınlıkları ve çizgilerin üstünde yer alan sayılar değerlerin birlikte kodlanma sıklığını ifade etmektedir. Buna göre en fazla birlikte kodlanan değerler *sevgi ve saygı* ile *kardeşlik* (f:6), *umutlu olma* ve *kardeşlik* (f:2), *umutlu olma* ile *cesaret-korkusuzluk* (f:2) ve *kardeşlik* ile *barış ve dostluk* (f:3) şeklindedir. Tablo 3'te ise İnsani Değerler temasına ait bazı doğrudan alıntılar bulunmaktadır.

Tablo 3. İnsani Değerler Temasına Ait Bazı Örnek Alıntılar

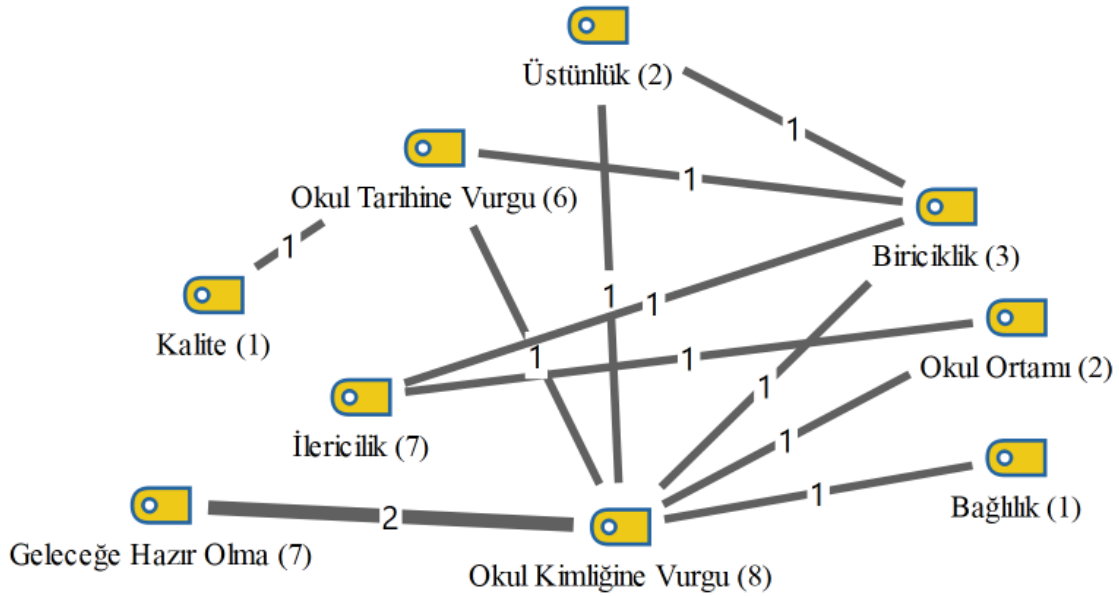
Kodlanan Değer	Marşın Ait Olduğu Okul	Okul Türü	Örnek Alıntı
Sevgi ve Saygı	Etiler Anadolu Lisesi	Devlet	Gel birlik olalım sevgiden yana, Gel örnek olalım saygıdan yana
	İstanbul Alman Lisesi	Özel	Bilginin, sevginin, dostluğun sesi, İstanbul Alman Lisesi
Umutlu Olma	Nişantaşı Nuri Akın Lisesi	Devlet	Dün ve bugün senindir, İnan gelecek senin.
	Maya Koleji	Özel	Maya Koleji'nde buluştuk yollarımız, Yarınların umudu, Yepyeni fidanlarız.
Kardeşlik	Şehremini Lisesi	Devlet	Kardeşliğin sesidir Şehremini Lisesi
	Final Okulları	Özel	Sımsıcak yuvamız evimiz gibi
Barış ve Dostluk	Etiler Anadolu Lisesi	Devlet	Haykırılım dostluk – barış, Uygar bir dünya uğruna!
	Özel Musevi Lisesi	Özel	İlme meftun, sulhu seven Ferdîyiz bir milletin
Özgürlük ve Eşitlik	İzmir Atatürk Lisesi	Devlet	Bize iman veriyor hür vatanın hür sesi
	Nesibe Aydın Okulları	Özel	Özgürlük, disiplin, çalışmaktır! Bizim ilkemiz.
Birliktelik	İzmit Lisesi	Devlet	Geçmişinde gelecekte biz sizinleyiz Geçse onca zaman yine hep el eleyiz.
	TED Ankara Koleji	Özel	Kız, erkek bütün çocuklar Vermiş, el ele.
Cesaret ve Korkusuzluk	Ankara Fen Lisesi	Devlet	Sen hep yürü, hiç korkma!
	SAJEV Koleji	Özel	Sevginin ışığında, okyanuslar aşarız!
Ahlak	Bursa Erkek Lisesi	Devlet	Temiz ahlak, öğretim yuvasıdır burası!
Erdem	Kabataş Erkek Lisesi	Devlet	Güneştir ışık saçar her başa ve her yaşa Erdemlik yarışında, güvendir arkadaşla!
Sevinç-Mutluluk-Gurur	Işık Okulları	Özel	Bizim Sevincimiz, bizim sevincimiz Işıklı Işıklı Işıklı olmak sevincimiz
Doğruluk-Dürüstlük	Bahçeşehir Koleji	Özel	İlkem dürüstlük, doğruluk, hür yaşam!
Güven	YÖM Okulları	Özel	Kendimiz olmak, İyi hissetmek, güvende olmak!
Şefkat	Darüşşafaka Okulları	Özel	Var ol sen her an Şefkat yuvamız!

Tablo 3'te İnsani Değerler temasında en sık tekrarlanan kodlardan en az tekrarlanan kodlara doğru dizilime marşlardan örnek dize alıntıları verilmiştir. Bu temada koda dönüşen değerlerin insani özellikler içerdiği görülmektedir ve okulun aynı zamanda sosyal bir mekân olarak kazandırmak istediği vasıfları içermektedir. Sosyalleşmenin, birbirine karşı saygılı olmanın ve farklılıkları kabul ederek bir arada yaşamının üst değer olarak kazandırılmaya çalışılması ve bu yönde bir kültür oluşturma çabalarının marşlara yansıdığı anlaşılmaktadır. Devlet okulları ve özel okul karşılaştırmasında “Okula İlişkin Değerler” temasında ortaya çıkan kodlara ilişkin dağılımlar sırasıyla Şekil 7 ve Şekil 8’de sunulmuştur:

Şekil 7. Okula İlişkin Değerler Temasına İlişkin İkili Vaka Modeli Karşılaştırması

Şekil 7’ye bakıldığında “Okula İlişkin Değerler” temasına ait kodlar görülmektedir. Devlet okulları ve özel okullar arasında ortak çıkan kodlar sırasıyla *ilericilik*, *okul tarihine vurgu*, *biriciklik* ve *üstünlük* şeklindedir. İlk üç kodda devlet okullarında tekrarlanma sıklığı daha fazla iken son kodda tekrarlanma sıklığı eşittir. Sadece devlet okullarında ortaya çıkan kod kalitedir. Sadece özel okullarda ortaya çıkan kodlar ise okul kimliğine vurgu, geleceğe hazır olma, okul ortamı ve bağlılıktır.

Şekil 8. Okula İlişkin Değerler Temasına Ait Kodların Birlikte Oluşum Modeli

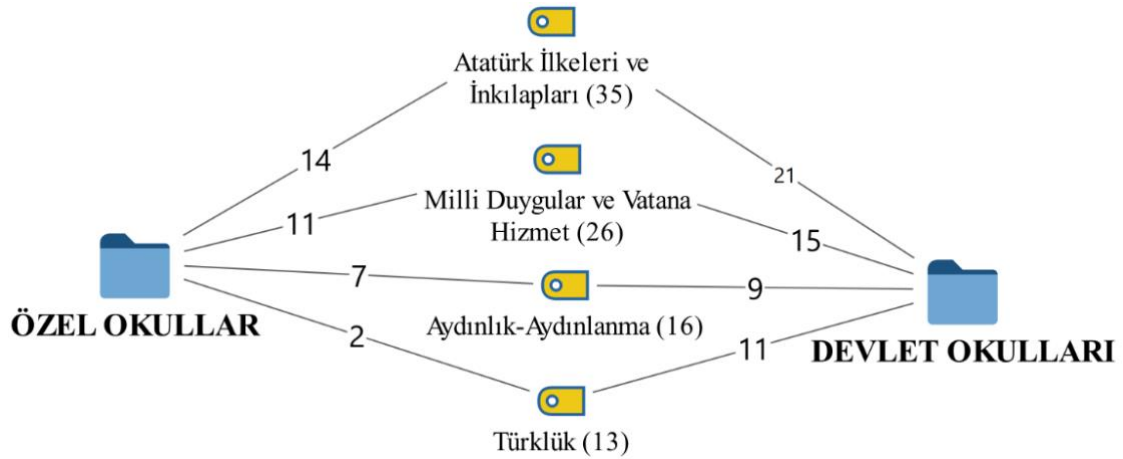
Şekil 8’e göre kodların birlikte oluşum modeline göre geleceğe hazır olma ve okul kimliğine vurgu kodları en sık birlikte kodlanan (f:2) değerlerdir. Diğer kodlanan değerlerin birlikte kodlanma sıklığı eşittir (f:1). Tablo 4’te ise Okula İlişkin Değerler temasına ait bazı doğrudan alıntılar bulunmaktadır.

Tablo 4. Okula İlişkin Değerler Temasına Ait Bazı Örnek Alıntılar

Kodlanan Değer	Marşın Ait Olduğu Okul	Okul Türü	Örnek Alıntı
İlericilik	Çamlıca Kız Lisesi	Devlet	Gözlerimiz ileri, başlarımız yukarı Bütün dünya dinlesin, bu ses Türk'ün gür sesi.
	Terakki Lisesi	Özel	Terakki (<i>ilerleme</i>) yoludur ilk hedefimiz Şişli Terakki Lisesindeniz.
Okul Tarihine Vurgu	Kabataş Erkek Lisesi	Devlet	Tarihtir baştan başa bakarsan Kabataş'a Devrimler yaratarak katılır her savaşa
	Işık Okulları	Özel	Yüzyıllara erişti sesimiz Çağdaş uygarlık hedefimiz!
Biriciklik	Çamlıca Kız Lisesi	Devlet	Çamlıca, liseler içinde tektir, Bütün arzularımız onu sevmektir!
	TED Ankara Koleji	Özel	Türkiye'de okulumuzun yoktur bir eşi! Nur saçan zihinlere Ankara Koleji!
Üstünlük	İstanbul Erkek Lisesi	Devlet	Eşitliği severiz, Üstünlük emelimiz!
	TED Ankara Koleji	Özel	Türkiye'de okulumuzun yoktur bir eşi!
Kalite	Nişantaşı Nuri Akın Lisesi	Devlet	Her geçen gün yükselen, Bilinen kaliten var!
Okul Kimliğine Vurgu	İzmir Türk Koleji	Özel	Yaşasın! Var olsun! Türk Kolejimiz
Geleceğe Hazır Olma	Fenerbahçe Koleji	Özel	Çağdaş bir geleceğe yön verimiz, Çünkü Fenerbahçe'yiz!
Okul Ortamı	YÖM Okullar	Özel	Sıcacık bir ev, şirin kediler Bahçemizde bitkiler, ne de güzeller!
Bağlılık	Darüşşafaka Okulları	Özel	Senin uğruna, canımız feda! Yüreğimizden kopan seslerle, ant içmişiz sana biz

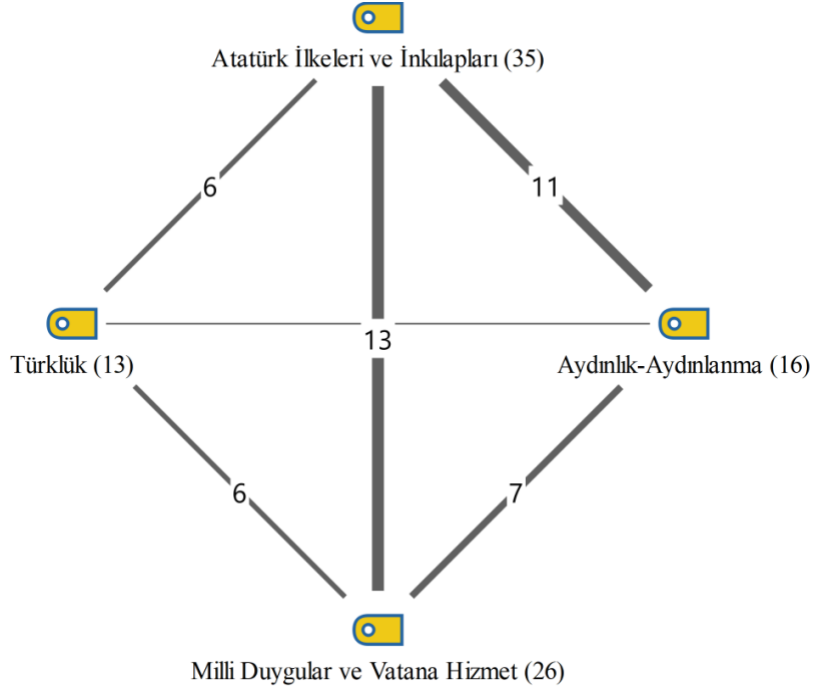
Tablo 4'te "Okula İlişkin Değerler" temasına ait kodlardan en sık tekrarlanandan en az tekrarlanana doğru dizilim yer almaktadır. Devlet okulları ve özel okullar arasındaki ortak kodlanan değerlere bakıldığında ilericiliğin ve okul tarihine vurgu yapmanın öne çıktığı görülmektedir. Okulların kendi köklü geçmişleri, biriciklikleri ve üstünlükleri ile mağrur olmaları ve bu birikimlerini ileriye doğru atılım yapmada bir araç olarak kullanmaları oluşturulmak istenen kültürün önemli bir parçası olarak nitelenebilir. Daha yeni tarihli okullarda ise gelecek vurgusu ve okul ortamı ön plana çıkmaktadır.

Devlet okulları ve özel okul karşılaştırmasında Milli Değerler temasında ortaya çıkan kodlara ilişkin dağılımlar sırasıyla Şekil 9 ve Şekil 10'da sunulmuştur:

Şekil 9. Milli Değerler Temasına İlişkin İkili Vaka Modeli Karşılaştırması

Şekil 9'a bakıldığında Milli Değerler temasına ait kodlanan değerlerin devlet okulları ve özel okullar arasındaki ikili karşılaştırması yer almaktadır. Ortaya çıkan kodların tümü ortaktır. En sık tekrarlanan değer “*Atatürk İlkeleri ve İnkılapları*”dır ve devlet okullarındaki kod sıklığı özel okullardan fazladır. İkinci sırada “*Milli Duygular ve Vatana Hizmet*” gelmektedir ve yine devlet okullarındaki kod sıklığı özel okullardan fazladır. Üçüncü sırada “*Aydınlık-Aydınlanma*” gelmektedir ve devlet okullarında kod tekrarı özel okullara göre fazla gerçekleştirmiştir. Son sırada Türklük kodu gelmektedir ve devlet okullarındaki marşlarda bu kod özel okullara göre fazla gerçekleşmiştir.

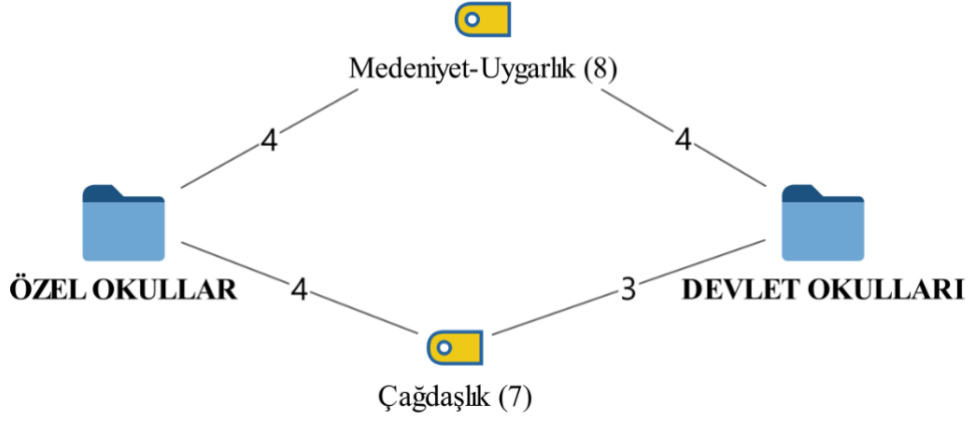
Şekil 10. Milli Değerler Temasına Ait Kodların Birlikte Oluşum Modeli

Şekil 10'a göre ise en sık birlikte ortaya çıkan kodların Atatürkçülük ile *Milli Duygular ve Vatana Hizmet* olduğu (f:13) görülmektedir. İkinci olarak *Atatürkçülük* ile *Aydınlık-Aydınlanma* (f: 11) yer alırken, üçüncü sırada *Milli Duygular ve Vatana Hizmet* ve *Aydınlık-Aydınlanma* (f:7) bulunmaktadır. Dördüncü olarak *Milli Duygular ve Vatana Hizmet* ile *Türklük* (f:6), *Atatürkçülük* ve *Türklük* (f:6) yer almaktadır. Tablo 5'te ise Milli Değerler temasına ait bazı doğrudan alıntılar bulunmaktadır.

Tablo 5. Milli Değerler Temasına Ait Bazı Örnek Alıntılar

Kodlanan Değer	Marşın Ait Olduğu Okul	Okul Türü	Örnek Alıntı
Atatürk İlkeleri ve İnkılapları	İzmir Atatürk Lisesi	Devlet	Gideceğimiz yolu Gazi'miz gösteriyor!
	Işık Okulları	Özel	Biz Işık'lı gençler, yurdunu sevenler Yolumuz Atatürk yoludur, Atatürk yolu!
Milli Duygular ve Vatana Hizmet	Kabataş Erkek Lisesi	Devlet	Millete hizmet için can verir koş a koş Hocanla, talebenle lisemiz sen çok yaşa!
	İzmir Türk Koleji	Özel	Ey vatan, ey millet sen güven bize! Yarına hazırız, hazırız size!
Aydınlık-Aydınlanma	Gaziantep Lisesi	Devlet	Öğretmeni, öğrencisi Aydın ülke için varız biz!
	Final Okulları	Özel	Aydınlık yarınlar doğar bizimle Sönmeyen ışık var gözlerimizde
Türklük	Bursa Erkek Lisesi	Devlet	Türk gençliği ün alır Bu ocağın içinde!
	Terakki Lisesi	Özel	Atam izinde yürümektir andımız! Türk genci olmaktır şeref ve şanımız!

Tablo 5'te Milli Değerler temasına ait kodlanan değerler görülmektedir. Bu değerler aynı zamanda okul marşlarında en sık tekrarlanan değerler olmuştur. Atatürkçülük, Milli Duygular, Vatana Hizmet ve Türklük ile ilgili vurguların oluşturulmak istenilen kimlik ve okul kültürünün daha çok bu yönde olduğuna dair fikir vermektedir. Devlet okullarının çoğunluğunun kuruluşunun milliyetçi duyguların hâkim olduğu yıllara denk gelmesinin bu bağlamda önemli bir etkisinden söz edilebilir. Devlet okulları ve özel okul karşılaştırmasında Evrensel Değerler temasında ortaya çıkan kodlara ilişkin dağılımlar Şekil 11'de sunulmuştur. İki kod olduğu için kodların birlikte oluşum modeline bu temada yer verilmemiştir.

Şekil 11. Evrensel Değerler Temasına İlişkin İkili Vaka Modeli Karşılaştırması

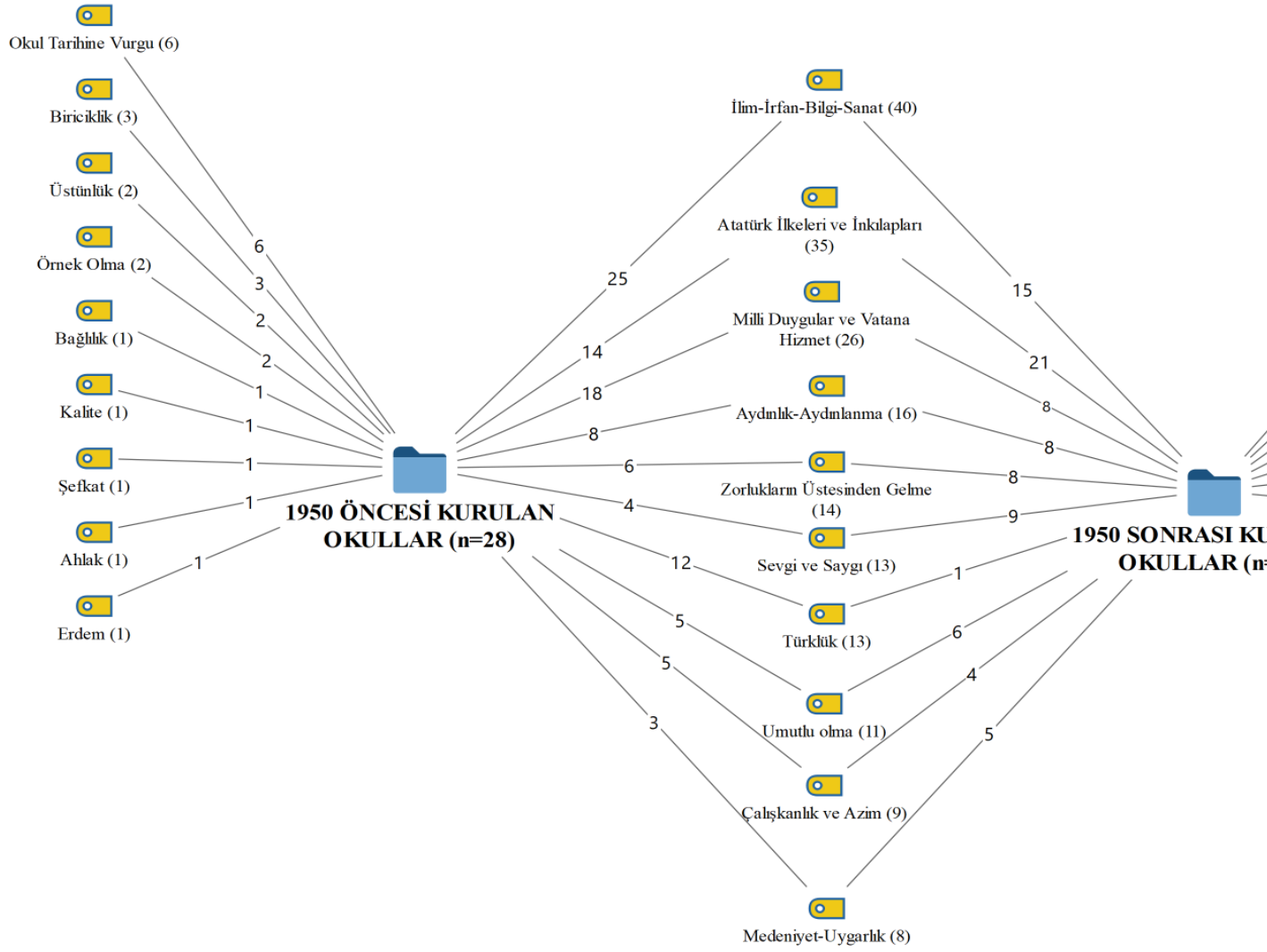
Şekli 9'a göre devlet okullarının ve özel okulların marşlarında evrensel değerler olarak ortak kodlanan iki değer yer almaktadır. Medeniyet ve uygarlık olarak kodlanan değer özel okullarda daha fazla tekrarlanmıştır. Çağdaşlık olarak kodlanana değer de özel okullarda devlet okullarına göre daha fazla tekrarlanmıştır. Tablo 6'da ise Evrensel Değerler temasına ait bazı doğrudan alıntılar bulunmaktadır.

Tablo 6. Evrensel Değerler Temasına Ait Bazı Örnek Alıntılar

Kodlanan Değer	Marşın Ait Olduğu Okul	Okul Türü	Örnek Alıntı
Medeniyet-Uygarlık	Haydarpaşa Lisesi	Devlet	Haydarpaşa Lisesi bu gençlere kucak açar! Medeniyet dünyasına nurlu ışıklar saçar!
	İzmir Fen Lisesi	Devlet	Her buluşla Türk adı yayılıp dalga dalga! Uygarlığa borcumuz bizlerle son bulacak
	İstanbul Alman Lisesi	Özel	İlkemizdir çok çalışmak Uygarlıkla hep yarışmak!
	Eyüpoğlu Koleji	Özel	Korkmaz, yılmaz, vazgeçmeyiz! Uygarlıktır hedefimiz!
Çağdaşlık	Nişantaşı Nuri Akın Lisesi	Devlet	Gönüllerde sevgisi, eğitimde gür sesi! Çağdaş okulumuzdur, Nuri Akın Lisesi!
	Fenerbahçe Koleji	Özel	Fenerbahçe Koleji Çağdaş uygarlık sesi
	İstek Vakfı Okulları	Özel	Bir güneş gibi üstümüzde doğan Çağdaş eğitimle örnek olan, İstek vakfı gençleriyiz biz

Tablo 6'ya göre Evrensel Değerler kategorisinde yer alan iki kodlanmış değere ilişkin bazı okulların marşlarından alıntılar yer almaktadır. Alıntılardan anlaşılacağı üzere okul marşlarıyla medeniyet kurma, medeniyete ve uygarlığa katkı sunma, çağdaşlığı bir değer olarak görme ve yaşamayı okul kültürünün bir parçası haline getirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Şekil 12'de ise 1950 öncesi ve sonrası kurulan okulların marşlarında yer alan en sık kodlanan 10 değere ilişkin ikili vaka modeli yer almaktadır.

Şekil 12. 1950 Öncesi ve Sonrası Kurulan Okulların Marşlarında Yer Alan Değerlerin İkili Vaka Modeli

Şekil 12’de 1950 öncesi ve sonrası kurulan okulların marşlarında ortak değer sıralaması en sık tekrarlanan 10 koda göre verilmiştir. Marşlarda kodlanan ortak değerler arasında en sık tekrarlanan İlim-İrfan-Bilgi-Sanat olmuştur ve bu değerlerin 1950 öncesi kurulan okulların marşlarında daha sık tekrarlandığı görülmektedir. 1950 öncesinde kurulan okulların marşlarında 1950 sonrası okullara göre daha sık tekrar eden diğer kodlar Milli Duygular ve Vatana Hizmet, Türklük, Çalışkanlık ve Azim şeklindedir. Atatürkçülük, Zorlukların Üstesinden Gelme, Umutlu Olma, Sevgi ve Saygı ile Medeniyet-Uygarlık değerleri ise 1950 sonrası kurulan okulların marşlarında daha sık tekrar etmiştir. Sadece 1950 öncesi kurulan okulların marşlarında rastlanan değerler ise okul tarihine vurgu, biriciklik, üstünlük, örnek olma, bağlılık, kalite, şefkat, ahlak ve erdem şeklindedir. Sadece 1950 sonrası kurulan okulların marşlarında rastlanan değerler ise geleceğe hazır olma, doğruluk-dürüstlük, güven, sorumluluk, üretkenlik, girişimcilik ve yenilik ile merak şeklindedir. Tablo 7’de ise hem özel okullardan hem de devlet okullarından sloganı bulunanlar arasında seçilen örneklem grubuna ait değerler yer almaktadır.

Tablo 7. Seçilen Okullara Ait Sloganlar ve Yansıttıkları Değerler

Slogan	Okul-Kuruluş Yılı	Vurgulanan Değer(ler)
Karanlığı Ezenlerin Lisesi	Kabataş Erkek Lisesi (1908)	Aydınlanma, cehaleti yenme
Geleceğiniz Aydınlığımızdır	Sabancı Anadolu Lisesi (1982)	Aydınlık, umut
Eğitim: Eyüboğlu	Eyüboğlu Koleji (1985)	Kurumsal kimlik
TED’li Olmak Ayrıcalıktır	Ted Ankara Koleji (1928)	Ayrıcalık
Öğrenmek İçin Katıl, Hizmet İçin Ayrıl	Özel İzmir Amerikan Koleji (1878)	Öğrenme hazzı, hizmet üretme
Biz büyük bir aileyiz	İstanbul Atatürk Fen Lisesi (1982)	Birliktelik, dayanışma
Her Şey CAL İçin!	Cağaloğlu Anadolu Lisesi (1850)	Birliktelik, dayanışma
Başarının Adresi	Şehremini Lisesi (1950)	Başarı
Atatürk yolunda! Daima!	Etiler Anadolu Lisesi (1961)	Atatürkçülük
İrfan Meşalesi Yurda Lisemiz	Kastamonu Abdurrahman Paşa Lisesi (1885)	İrfan-İlim
Dünya Dillerini Buluşturan Lise	Ankara Atatürk Lisesi (1886)	Yabancı Dil Eğitimi
Asırlık Deneyimini Gelecekle Buluşturan Okul	Antalya Lisesi (1898)	Okul tarihi, birikim
Birlik ve beraberlik bizim kanımızda var!	Fenerbahçe Koleji (2003)	Birliktelik, dayanışma
Öğrenmeye Sınırsız Özgürlük	MEF Okulları (1996)	Öğrenme
Terakkili olmak ayrıcalıktır.	Terakki Lisesi (1877)	Ayrıcalık
Hem Yaşam Hem Sınav Başarısı	Final Okulları (1980)	Başarı
Daima Kalite	Saint Joseph Lisesi (1870)	Kalite
Haliç’in Eğitim İncisi	Eyüp Anadolu Lisesi (1911)	Kalite, Eğitim

Tablo 7’ye bakıldığında okullardaki resmi sloganların yansıttığı değerler içerisinde aydınlanma, cehaletin üstesinden gelme, irfan-ilim, birliktelik, öğrenme, birikim, tarih, kalite, dayanışma, ayrıcalık, Atatürkçülük, aydınlanma gibi pedagojik, sosyal, ideolojik ve insani değerlerin tercih edildiği görülmektedir. Sloganların kısa, öz ve hatırdadır kalır yanının olması, okulda bir kültür meydana getirme ve paydaşlarda bir kimlik inşasında önemli işlevleri olabilmektedir. Sloganların içerdiği mesajlar okulların kuruluş yıllarına ve dönemlerine, eğer özel okul ise kurucularının görüşlerine ve eğitim anlayışlarına göre farklılık da gösterebilmektedir. Kurumsal ve kalıcı bir kültürün meydana gelmesi açısından bu türden sloganların okulların misyonuyla yakından ilgili olduğu da ileri sürülebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okulların yetiştirmek istedikleri insan profiline uygun dönemsel bazı temel iddiaları vardır ve bu iddiaları destekleyen okul kültürü ve atmosferi söz konusudur. Okul kültürü, maddi unsurların yanı sıra, ritüeller ve gelenekler gibi sosyal ve kültürel unsurlar tarafından da şekillendirilir. Okullar, öğrencilerin eğitimi ve sosyal gelişimleri için uygun bir ortam sağlamak üzere tasarlanmış olsa da okul kültürü, okulun sosyal hayatının bir yansımasıdır. Okul ritüelleri ve gelenekleri, okul kültürünün önemli bir parçasıdır ve öğrencilerin okul topluluğuna katılımını, birlik ve dayanışma duygularını artırır, kimlik kazanmalarını sağlar (Öz, 2019). Okul marşları ve sloganları da okul kültürünün önemli bir parçasını oluşturmaktadır ve okulun misyonunu, vizyonunu ve değerlerini yansıtmakta, öğrencilerin birbirleriyle bağ kurmasını sağlamaktadır.

Araştırma bulguları, devlet okullarının ve özel okulların marşlarında bazı değerlerin öncelendiğini ve buna bağlı olarak da bir okul kültürü oluşturulduğunu; öğrenciler için de bir kimlik inşa edilmeye çalışıldığını desteklemektedir. Araştırmada, Osmanlı Devleti döneminde kurulan, cumhuriyet yıllarında varlığını koruyan tarihi okulların marşlarının yanı sıra günümüze yakın tarihlerde kurulmuş okulların marşları da analiz edilmiş ve pedagojik değerlerin çeşitlendiği görülmüştür. Bu değerlerin içinde, ilim, irfan, bilgi ve sanatın önemi sıklıkla vurgulanmaktadır. Öğrencilere, eğitimin bir amacının bilgi ve kültür kazanmak olduğu, sanatın ve estetiğin yaşamın her alanında önemli olduğu öğretilmek istenmektedir.

Çeşitli zorluklarla karşılaştıklarında, öğrencilerin başarılı olmaları için gerekli olan güçlü bir irade ve çalışma azminin de marşlarla kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Nitekim Bayar ve Karaduman (2021) ile Demirtaş (2010) okul kültürü ve öğrenci başarısı arasında önemli bir bağ olduğunu dile getirmektedir ve Johnston (1987) ve Doğan (2017) da etkili bir okulu tarif ederken değerlerle kuşatılmış bir kültüre sahip yer olduğunun altını çizmektedir. Bulgular, özel okullardaki akademik değerlerin geleneksel değerlere göre nispeten farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır ki bu durum Daniel, Hoffmann-Towfigh ve Knafo'nun (2013) yaptığı yeni okul değerleri hiyerarşisine de uyumlu görünmektedir. Bu durumun gerisindeki nedenler arasında özellikle yeni kurulan özel okulların neo-liberal eğitim-ekonomi politikalarına yakın çizgide işleyiş göstermesinin ve küreselleşmenin etkisinden söz edilebilir (Özkan ve Sivrikaya, 201; Uçkaç, 2019; Yıldız, 2008).

Okuldaki değerler ve kültür arasında güçlü bir bağ vardır. Çünkü okulun öğrencilere iletildiği mesaj, öğrencilerin öğrendiği davranışlarını ve öğrenim deneyimlerini şekillendirir. Okul kültürü, öğrencilerin nasıl düşündüklerini, neye değer verdiklerini ve nasıl davrandıklarını etkiler (Tambolaş, Vujić ve Jančec, 2023). Okulun değerleri, öğrencilerin bu kültürü benimsemelerini teşvik eder ve okulun kültürü, öğrencilerin bu değerleri uygulamalarını destekler. Marşlardaki akademik değerlerin de bu bağlamda kültürü canlı tutan ifadeler içerdiği görülmektedir. Sonsel'in (2018) bulguları da benzer yöndedir ve okullardaki marşlardan başka olarak okullarda öğretilen çocuk şarkılarının ortak kültürü beslediği, değerleri ve normları kazandırmada etkili olduğu dile getirilmektedir. Okul marşlarında öne çıkartılan güçlü sembolizm ve vurgulanan değerler, kültürün ve kimliğin önemli bir parçası haline getirilmektedir.

Okullar, öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanmaz, aynı zamanda insan olarak gelişimlerini de önemser (Kadan ve Küçükali, 2018). Bu nedenle, okulların değerleri insanı merkeze alır ve farklılıklara saygı, destek ve dayanışma, birliktelik, kardeşlik gibi kavramları içerir. Bu değerler, okul kültürünün bir parçasıdır ve öğrencilere kimlik kazandırmada önemli bir rol oynar (Çelik, 2019). Okulda farklılıklara saygı duymak ve birbirine destek olmak, öğrencilerin insan ilişkileri konusunda daha duyarlı ve empatik bireyler olmalarına yardımcı olur. Aynı şekilde, birlikte çalışmak, dayanışma içinde olmak ve kardeşlik duygularıyla hareket etmek, öğrencilerin toplumda yer alırken daha sorumlu, özverili ve işbirlikçi bireyler olmalarına katkı sağlar. Bu nedenle, okullardaki insanı merkeze alan değerler, öğrencilerin karakter gelişimlerinde ve toplumsal hayatta başarılı olmalarında önemli bir etkiye sahiptir. Hatta Sosyal-Altugan'a (2015) göre kültürel aidiyet ile okullardaki öğrenme arasında doğrudan bir bağ söz konusudur.

Okula ilişkin değerlere bakıldığında devlet okulları ve özel okullar arasında ortak değerler vardır ve aynı zamanda özel okulların kendi marşlarında ön plana çıkardıkları değer sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Okulların kendi özel yapılarına, çevrelerine ve kuruluş amaçlarına göre öncelikledikleri değerler farklılık gösterebilir. Örneğin, özel okulların kendi okul kimliklerine daha fazla vurgu yapması kurumsal kimliği ön plana çıkartma olarak yorumlanabilir. Bu nedenle, okulun içinde yer aldığı toplumsal, kültürel ve ekonomik koşullar, kademeler, okulun eğitim anlayışını ve öğretim programını etkilerken, öncelik verilen değerlerin seçiminde belirleyici olabilmektedir (Galvan, Spatzier ve Juvonen, 2011). Okulların kendi benimsedikleri değerler, öğrencilerin eğitim ve gelişiminde

kritik bir rol oynamakta ve okulun kültürünü oluşturmaktadır. Ayrıca bu değerlerin ve değerlere bağlı olarak meydana gelen pozitif okul kültürünün okullardaki etkili liderlik becerilerinin ortaya çıkmasına da imkân tanıdığı ve liderlik özelliklerini dönüştürdüğü de literatürde yer almaktadır (Deenmamode, 2012).

Araştırma bulguları devlet okullarında ve özel okullarda marşlarda milli değerlerin oldukça güçlü şekilde vurgulandığını ortaya koymaktadır. Marşlarda vurgulanan bu değerler ile okullarda dönemsel olarak milliyetçi anlayışa uygun bir kimlik inşa edilmek istendiği ileri sürülebilir. Elbette bunda okulların kurulduğu tarih ve marşların kaleme alındığı yılların sosyal ve politik atmosferinin de etkisini gözlemek gerekmektedir. Sel ve Sözer'in (2018) çalışmalarında da açıkça görülmektedir ki cumhuriyetin ilk yıllarında çocukluğun politik yapılandırılmasında özellikle yurt bilgisi gibi dersler aracılığıyla okutulan metinlerle milliyetçilik, rejime sadıklık, cumhuriyetçilik ve modernlik üst değerler olarak idealize edilmiştir.

Okullardaki müfredat, içerikler, ritüeller, marşlar, okutulan metinler özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında yoğun bir endoktrinasyon içermektedir ve milliyetçi-Türkçü değerlere çok vurgu vardır (Atalay, 2019; Kaplan, 2002). Bu durum, ders kitaplarında olduğu kadar okul marşlarında da kendini göstermektedir ve okuldaki kültürün oluşumunda bu değerlerin öne çıkartıldığı görülmektedir. Tarihi okullarda olduğu kadar bu değerleri sürdürmek isteyen, yeni kurulmuş özel okullarda da bu yönde bir kimlik inşa misyonu söz konusudur. Milli değerler kadar medeniyet ve uygarlığa katkı sunmak ve oranın bir parçası olmak ya da çağdaş bir yaşamı vaat eden dizeler de evrensel değerlerin bir parçası olarak marşlarda karşımıza çıkmaktadır. Okul marşları sadece milli bilinci pekiştirmekle kalmayıp, aynı zamanda çağdaş bir yaşamı vaat etmektedir. Marşlarda kullanılan dil ve ifadeler, toplumun çağdaş dünyadaki konumunu ve geleceğe yönelik hedeflerini yansıtmaktadır. Bu sayede, marşlar toplumu bir arada tutan ve geleceğe umutla bakan bir araç haline gelmektedir. Kısacası, marşlar okullarda öğretilen değerleri, tarihi ve geleceği yansıtan önemli bir kültürel araçtır.

Okulların kuruluş tarihine göre yapılan karşılaştırmada açık bir şekilde görülmektedir ki 1950 sonrasında eğitimde paradigmatik dönüşüm değerlere de yansımıştır. 1950 yılı ve sonrası Türk eğitim sisteminde Amerikan etkisinin kendini daha fazla hissettirdiği yıllardır (Avcı-Kanat, 2006; Soran, 2010) ve okul kültürünü etkileyecek biçimde marşlarda daha bireyseldiğerlerin öncelendiği görülmektedir. 1950 öncesi kurulan okullarda ise kamusal düzeni ve toplumsal değerleri marşlarda ön plana çıkardıkları anlaşılmaktadır. Bu değişim, sadece marşların içeriklerindeki farklılıklarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda okulun misyonu ve vizyonunda da etkili olmuştur. 1950'lerden sonra eğitim sistemindeki bu değişimle birlikte, okulların öncelikleri ve hedefleri de değişmiştir. Özellikle bireysel gelişime daha fazla odaklanan bir eğitim anlayışı benimsenmiştir. Bu anlayış, öğrencilerin sadece akademik başarılarının değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerinin de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Benzer durum okul sloganları için de geçerlidir ve sloganlarda da okulların kuruluş tarihine göre farklılıklar göze çarpmaktadır. Kimi okullarda okul kimliği ve tarihi ön plana çıkartılmışken kimisinde ise ideolojik değerler ya da sosyal değerler öncelenmiştir. Bu şekilde sloganlar da tıpkı marşlar gibi okullarda kültürün ve kimliğin oluşumunda bir enstrüman olarak kullanılmaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, okul marşları ve sloganlar, okul kültürünün bir parçasıdır. Okul marşları, öğrencilerin okula ait bir kimlik hissetmelerini ve bu kimliği dışarıya yansıtmasını sağlar. Okul sloganları ise, okulun değerlerini ve hedeflerini özlü bir şekilde ifade eden kısa cümlelerdir. Bu sloganlar, okul topluluğuna birlik ve amaç için bir rehberlik sunarlar. Sloganlar, okulun değerlerini ve amaçlarını vurgular ve öğrencilerin okulun kimliğiyle bağ kurmalarına yardımcı olur. Ancak, bu sembollerin kullanımı da okul kültürünün nasıl algılandığına bağlıdır. Örneğin, okulun sloganı, okulun gerçekten uyguladığı değerlere ve hedeflere uygun olmalıdır. Aksi takdirde, sloganın sadece bir sembol olarak kalması ve okul kültürüne katkıda bulunmaması mümkündür. Aynı şekilde, okul marşı ve sembolleri de okulun gerçek kültürüyle uyumlu olmalıdır. Bunlar sadece gösterişli semboller olmamalı, gerçekten okulun öğrencileri, personeli ve topluluğunun paylaştığı değerleri yansıtmalıdır.

Öneriler

Bu araştırmada çeşitli sınırlılıklar vardır. Bunlardan en önemlisi sadece 26 devlet okulu ve 20 özel okulun marşı ve 18 ayrı okulun sloganıyla sınırlı olmasıdır. Devlet okulları da ortaöğretim kademesi ile sınırlıdır. Tarihi okulların pek çoğunun resmî web sayfalarında kayıtlı marş ya da slogan bulunmamaktadır. Aynı sınırlayıcı durum

özel okullar için de geçerlidir. Marşları olan devlet okulu ve özel okul sayısı örnekleme alınandan daha fazla olmakla beraber öncelik, Türkiye’de öne çıkan okullara verilmiştir. Yorum yapmamızda sınırlayıcı olan diğer önemli bir durum ise okul marşları ve sloganlarının hangi tarihte resmi olarak kullanılmaya başlandığına dair bir bilginin çoğu okulun web sayfasında yer almamasıdır. Bu durum, tarihsel ve dönemsel anlamdaki okul kültürünün ve eğitim anlayışının tam olarak değerlendirilmesini sınırlayan bir faktör olmuştur. Marşı ya da sloganı bulunan okul yönetimlerinin özellikle kendilerine ait bu kültürel değerleri okulların web sayfalarına koymaları farklı çalışmalarda araştırmacılar için bir kolaylık oluşturabilir. Başka çalışmalarda araştırmacılar okul marşları ya da sloganlarının öğrenciler ve diğer paydaşlar için ne anlam ifade ettiğini fenomenolojik çalışmalarla ortaya koyabilirler ve okullardaki diğer ritüellerle birlikte ele alabilirler.

Kaynakça

- Abdi, S. & Irandoust, A. (2013). The importance of advertising slogans and their proper designing in brand equity. *International Journal of Organizational Leadership*, 2(2), 62-69.
- Ada, Ş. ve Ayık, A. (2008). İlköğretim okullarında okul kültürü. *The Journal of SAU Education Faculty*, 16, 26-39.
- Akan, D. (2016). Okul kültürü bağlamında ilköğretim kurumlarında etkili okul. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1096-1116.
- Atalay, O. (2019). *Türk’e tapmak: Seküler din ve iki savaş arasında Kemalizm*. İletişim Yayınları.
- Avcı-Kanat, N.Ç. (2006). *Türk-Amerikan ilişkileri ve basındaki yansımaları*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Balcı, A. (2002). *Etkili okul*. Pegem Yayınları.
- Bayar, A. & Karaduman, H.A. (2021). The effects of school culture on students’ academic achievements. *Shanlax International Journal of Education*, 9(3), 99-109.
- Berry, T. & Candis, M. (2013). Cultural identity and education: A critical race perspective. *Educational Foundations*, 27, 43-64.
- Berthelot, J. (2017). *Institution-specific music and sense of belonging of undergraduate college students*. [Unpublished doctoral dissertation]. University of Southern Mississippi.
- Bursahoğlu, Z. (2010). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Pegem Akademi.
- Ceylan, H. ve Özgenel, M. (2022). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlılıklarında önemli bir faktör: Okul kültürü. *Temel Eğitim Dergisi*, 13, 32-46.
- Creswell, J.W. (2013). *Eğitim araştırmaları* (Çev. Ed. Halil Ekşi). Edam Yayınları.
- Çelik, M.E. (2019). *Değer merkezli okul kültürü ölçeğinin geliştirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Daniel, E., Hoffmann-Towfigh, N. ve Knafo, A. (2013). School values across three cultures: A typology and interrelations. *SAGE Open*, 3(2). <https://doi.org/10.1177/2158244013482469>
- Deenmamode, L.C. (2012). Values at the heart of school leadership: an investigation of the impact of school culture on school leadership. *The International Journal of Learning: Annual Review*, 18(7), 305-312. <https://doi.org/10.18848/1447-9494/CGP/V18I07/47660>
- Demirtaş, Z. (2010). Liselerde okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 208-223.
- Demirtaş, Z. ve Ersözlü, A. (2007). Okul kültürü ile öğrencilerin şiddete başvurma davranışları arasındaki ilişkiler. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 178-189.
- Doğan, M. (2017). Okul kültürü ve etkililik. *Turkish Studies*, 12(25), 253-264.

- Dölen, E. (2010). *Osmanlı döneminde Darülfünun (1863-1922)*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Duman, Ö. (2016). Cumhuriyet Halk Partisi'nin parti marşı arayışı. *International Joournal of History*, 8(2),1-13.
- Erden, Y. (2019). National anthems as unifying tools: A comparative analysis of selected western national anthems. *Eurasian Journal of English Language and Literature*, 1(2), 44-50.
- Galván, A., Spatzier, A. & Juvonen, J. (2011). Perceived norms and social values to capture school culture in elementary and middle school. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32(6), 346-353. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2011.08.005>.
- Güçlü, N., Yıldırım, K. ve Daşçı, E. (2016). Güçlü ve zayıf kültürel özellikler açısından okul kültürünün incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 91-111.
- Gürbüz, R., Erdem, E. ve Yıldırım, K. (2013). Başarılı okul müdürlerinin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 167-179.
- Hongboontri, C. & Keawkhong, N. (2014). School culture: Teachers' beliefs, behaviours, and instructional practices. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(5),66-88. <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2014v39n5.7>.
- Hoy, W. & Miskel, C. (1996). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill Inc. <http://bilgiyayblog.blogspot.com/2013/09/darulfunun-mars.html>
- Hviid, P. & Villadsen, J. (2014). Cultural identities and their relevance to school practice. *Culture ve Psychology*, 20(1), 59-69. <http://10.1177/1354067X13515938>.
- Hoy, W.K. ve Miskel, C.G. (2012). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama* (Çev. Ed. Selahattin Turan). Nobel Yayıncılık.
- Johnston, J.H. (1987). Values, culture, and the effective school. *NASSP Bulletin*, 71(497),79-88.
- Kadan, G. ve Küçükali, R. (2018). Öğretmen adaylarının insani değerler ve çocuk sevmeye düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 281-304.
- Kapferer, J. (1981). Socialization and the symbolic order of the school. *Anthropology ve Education Quarterly*, 12(4), 258-274.
- Kaplan, İ. (2002). *Türkiye’de milli eğitim ideolojisi*. İletişim Yayınları.
- Karadağ, N. ve Özdemir, S. (2015). Okul kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesine ilişkin okul müdürü görüşleri. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4, 259-273.
- Lesinger, F., Akyürek, S. ve Şenol, H. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin psikolojik sermaye ve okul kültürü özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, 25(97-1), 201-232.
- Lunenburg, F.C. ve Ornsteing, A.C. (2012). *Educational administration*. Linda Schreiber-Ganster.
- Mamat, N., Luen, L. C., Mustafa, M. C., Razalli, A. R., Hamdan, A. R. & Hashim, A. T. M. (2021). The perspectives of parents toward the practices of pre-school ethos during routine activities in perpaduan (unity) pre-school settings. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 10(1), 187-194.
- Mermutlu, B. (2008). Toplumsal zihniyeti inşa etme ve anlama aracı olarak marşlar. *Tarih Bilinci*, 6, 27-36.
- Merriam, S.B. (2017). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Mesbah, H. (2019). *Collective identity in national anthems: Investigating commonalities and differences among African and non-African Arab countries*. Music and Messaging in the African Political Arena (Ed. Uche T. Onyebad) (s. 45-64). içinde USA: IGI Global.

- Meşeci-Giorgetti, F. (2022). *Eğitim ritüelleri*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Mullis, F. & Fincher, S. (1996). Using rituals to define the school community. *Elementary School Guidance ve Counseling*, 30, 243-251.
- Muslim, A. & Kawakip, A. (2022). Description of the development of local wisdom based school culture in the excellent junior high school. *Erudio: Journal of Educational Innovation*, 9(1), 97-108.
- Okafor, J. (2020). Textual analysis of college anthem and its implication for sustainable development in Nigeria. *UJAH: Unizik Journal of Arts and Humanities*, 21(3), 242-259. 10.4314/ujah.v21i3.14.
- Opoku, G. (2022). The anthem as site for marketing higher education institutions in Ghana. *Legon Journal of the Humanities*, 33(1), 88-113. <https://dx.doi.org/10.4314/ljh.v33i1.4>.
- Öz, N. (2019). Kimlik ve karakter oluşumunda okulun rolü. *Diyanet İlmi Dergi*, 55, 197-215.
- Özdilekler, M., Günsel, A., Dağlı, G. & Gürbüz, E. (2017). *How symbols and rituals affect school culture and management*. F. A. (Ed.), Open and Equal Access for Learning in School Management, içinde (s. 77-93).
- Özkan, R. ve Sivrikaya, Ü. (2012). İlköğretimde küresel değerler (100 temel eser üzerine bir inceleme). *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38, 341-360
- Öztürk, N. ve Şahin, S. (2017). Eğitim örgütlerinde örgüt kültürü ve öğretmen liderliği: Lider-üye etkileşimin aracılık rolü. *İlköğretim Online*, 16(4), 145-1468.
- Peter, M., Benjamin, A. & Nicholas, A. (2020). Creating institutional solidarity: a transitivity analysis of anthems of selected Ghanaian universities. *Advances in Language and Literary Studies*, 11(2), 74-83. <http://dx.doi.org/10.7575/aialc.all.v.11n.2-p.74>.
- Rinjeni, R. & Bestari, P. (2019). Harmony choir: strenghtening nationalism through the activity of singing national song. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 418, 267-272.
- Samuelsson, K. & Lindblad, S. (2015). School management, cultures of teaching and student outcomes: Comparing the cases of Finland and Sweden. *Teaching and Teacher Education*, 49, 168-177. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2015.02.014>.
- Sel, B. ve Sözer, M.A. (2018). Cumhuriyet dönemi (1928-1948) yurt bilgisi ders kitaplarında çocukluğun politik yapılandırılmasına ilişkin bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 293-315. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2017027933>
- Sonsel, Ö.B. (2018). Analysis of the children's songs in 2017 elementary school music lesson curriculum in terms of universal values. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11), 75-82.
- Soran, V. (2010). *Türk eğitim sisteminde Amerikan etkisi (1945-1960)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sosyal-Altugan, A. (2015). The relationship between vultural identitty and learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 1159-1162.
- Şahin, M. (2013). Okul kültürünün bir ögesi olarak okul törenleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 199, 169-185.
- Şahin, S. (2010). Okul kültürünün bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 561-575.
- Tambolaş, A.C., Vujičić, L. ve Jančec, L. (2023). *Frontiers in Education*, 7, (sayfa yok). <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.1057706>
- Thanomwan, P. & Buncha, P. (2014). Relationship between organization culture and sufficiency school management. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 116, 796-801. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.300>.
- Turan, S. & Bektaş, F. (2013). The relationship between school culture and leadership practices. *Eurasian Journal of Educational Research*, 52, 155- 168.

- Uçkaç, A. (2019). Neoliberalizm ve küreselleşmenin eğitim üzerindeki etkisi. *Mülkiye Dergisi*, 43(4), 785-809.
- Uğurlu, C. (2009). The significance of school culture in elementary schools in terms of organizational development. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1003-1007.
- Waterman, S. (2019). *National anthems and national symbolism: singing the nation*. In: Handbook of the Changing World Language Map (S. Brunn ve R. Kehrein, Eds), pp. 1-16. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-73400-2_102-1
- Yalçınkaya, B. (2015). Content analysis of songs in elementary music textbooks in accordance with values education in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 10(2), 1070-1079.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları
- Yıldız, N. (2008). Neoliberal küreselleşme ve eğitim. Dicle Üniversitesi *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 13-32.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

The values and goals of the school form the cornerstones of the school culture and play a critical role in determining the attitudes of students at school and guiding their development at the individual level. A strong and positive culture of a school is only possible through the preservation of living values and the maintenance of these common values, and the school is also the place where the identity construction process takes place. The school wants to give an identity to its students (or even to all its members and stakeholders) through its culture and the values it wants to add. School culture is the totality of the school's values, beliefs, norms, behaviors, symbols and rituals. This culture is a determining factor in the formation and shaping of students' identities. School anthems are a symbolic expression of this culture. Anthems reflect the values, ideals, history and spirit of the school. Therefore, the selection and use of school anthems and slogans are of vital importance in the formation of school culture and student identity. School anthems and slogans can contain specific messages, with the lyrics and music chosen to give the school's students and staff a certain sense of identity and to create a sense of solidarity.

Research on school culture in Turkey has mostly focused on the effects of culture on other organizational behaviors or outcomes. However, it is necessary to focus on the elements that make up culture as much as these effects and outputs. School culture can change depending on time, leader, stakeholders, rituals and conditions. Changes in the understanding and structure of education may require the adoption of new approaches to how school culture, choice of anthems and slogans, and identity formation are affected.

In this context, well-established schools in Turkey have school anthems and slogans that are unique to them within their established traditions, reflect the educational understanding of the period, and emphasize social values. On the other hand, relatively new schools and private schools other than public schools have their own anthems and slogans and values they emphasize. The main problem of this study is which values these anthems and slogans primarily emphasize within the framework of the changing periodic pedagogical understanding, what the periodic differences are, and what anthems and slogans emphasize in creating school culture and identity. In this context, the main problem of the study is formulated as "Which values do school anthems and slogans emphasize in the formation of school culture and identity under the influence of periodical pedagogical understanding?".

Method

This research was designed in the Document Analysis model within the qualitative methodology tradition. Document analysis involves the analysis of written sources containing detailed information about the phenomenon or phenomena targeted to be investigated (Yıldırım ve Şimşek, 2013). In this study, since the cultural contribution of school anthems and slogans among the prominent private schools, especially the well-established schools of Turkey, was wanted to be investigated through anthems, which are written sources, the design was carried out according to the document analysis model.

A total of 46 school anthems were included in the sample. The distribution of descriptive information including the information of the schools to which the school anthems used belong is presented in Table 1. Table 1 shows that 26 of the schools whose anthems were collected were public schools and 20 were private schools. All of the public schools are at the secondary education level.

School anthems and slogans were obtained from the official web pages of the schools or the foundations and associations to which they are affiliated. First, the anthems and slogans, if any, of Turkey's well-established and historical schools were compiled, followed by the anthems and slogans, if any, of private schools with history and tradition. In the last process, anthems and slogans, if any, of relatively recently established public and private schools were obtained. In some schools, there is an anthem but no slogan representing the school. Content analysis and the MAXQDA program were used to analyze the data. The coding was done once for the repeated words in the anthems. School anthems and slogans were categorized into various groups. Among these, there are two groups: historical schools-new schools and public schools-private schools. In order to increase credibility and reliability in the research, direct quotations were made from the relevant lines of the school anthems.

Findings

Two categories were identified in the analysis of the data. The first category is the comparison of the values emphasized in school anthems in the context of school culture and identity construction in the context of public and private schools. The second category is the comparison according to the periodization based on the years of establishment of the schools. In this context, two categories were created: schools that were opened from the Ottoman Empire until 1950 (the beginning of the multi-party years) and schools opened after 1950. Five themes were identified in the analysis: Academic Values, Humanitarian Values, Values Related to School, National Values and Universal Values.

Findings and Conclusion

School anthems enable students to feel a sense of identity belonging to the school and to project this identity to the outside world. School slogans, on the other hand, are short sentences that succinctly express the values and goals of the school. They offer the school community a guide to unity and purpose. Slogans emphasize the values and goals of the school and help students to connect with the school's identity. However, the use of these symbols also depends on how the school culture is perceived. For example, the school's motto should be in line with the values and goals that the school actually implements. Otherwise, it is possible that the motto remains just a symbol and does not contribute to the school culture. Likewise, the school anthem and symbols should be in line with the real culture of the school. They should not just be flashy symbols, but really reflect the values shared by the school's students, staff and community. In other studies, researchers could use phenomenological studies to explore what school anthems or slogans mean to students and other stakeholders, and consider them in conjunction with other rituals in schools.